

DOMOLJUB

Iz tega vaš črtiček. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Poslamsna stavilka se prodaja po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Svaki dopis se pošilja: Urednistvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina reklamacije in inserati pa: Urednistvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 47.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1915.

Leto XXVIII.

Delo in varčnost.

Iz vseh delov naše domovine prihajajo novice, kako se varčuje po kmečkih domovih, in kako se zdaj pridno plačujejo stari dolgovi. V posojilnicah se v knjigi dolžnikov marsikak madež, ki je dolgo let tlačil dotično kmečko hišo, izbriše, dajejo se za vknjižene dolgove izbrisne pobotnice in tako se celijo naša posestva starih ran.

Dolgo, veliko predolgo je trajal čas, ko so se delali dolgovi na kmečka posestva, ki so se morali delati. Živina pod ceno, les pod ceno, vsi drugi pridelki nizkih cen, bremen pa vsak dan več: Kmet pa poleg tega nepripravljen, brez stanovskih zvez, brez politične izobrazbe, brez posojilnic in zadrug. Bili so hudi časi! Kakor miši ladjo, ki se potaplja, so trumoma zapuščali ljudje s kmetov domače vasi in šli v svet iskat dela in kruha, prodajati mlado moc tujcem tu in onstran Oceana. Doma so menjavala zemljišča svoje lastnike, kakor bi bila zemlja blago, ki se kupuje po štacunah, pa drobila in delila so se v nešteto parcel in parcelic. Marsikje je mapa čudno pisana: vse razbito, vse zmedeno in razkosano. Mali in srednji kmet sta bila tudi pri nas na tem, da propadeta, da ju iztrebi veliki kapital kakor ju je že iztrebil na Angleškem.

Danes vidimo, kako je ta reč splošno nevarna. Danes moramo priznati, da je mali in srednji kmet najtrdnješa podlaga državi in razvoju vseh stanov v nji. Zato z grozo premišljamo, kaj bi bilo, ko bi bili nekdanji časi šli neovirano naprej, in ko bi na mestu milijonov pridnih rok, ki izrabijo vsak kotiček svoje lasti do skrajnosti, govskega podoval le mrzlo preračunavajoči kapitalistov razum, kako naj se obdeluje zemlja. Na tisoče in tisoče hektarov, kjer se zdaj prideluje živež in krma za živino, bi šlo v gozde, ki dajejo najmanj dela in ponujajo lepe dohodke, zraven pa še lovsko za-

bavo. Planine bi bile šle vse po ti poti v izgubo svojemu namenu, saj jih je že tako — šlo veliko preveč. Kapitalist bi se ne brigal prav nič za to, da se prideluje živež, — marveč le za čimnajožje pridobljeni dobiček: žita bi se tam, kjer ni zemlja posebno rodovitna zanj, pridelovalo vedno manj; svet bi se prepuščal v pašo živine in za velike obrtne namene; — za špirit in sladkor bi se porabljala zemlja, kjer bi količak kazalo. Po ti poti bi bilo na kmetih ljudi vedno manj in vsak dan bi bila naša država bolj navezana na živež iz tujih držav.

No, hvala Bogu, kmetov križev pot se je jel ustavljati in sicer ne samo pri nas, nego tudi na Francoskem, zlasti pa na Nemškem. Tam je samo ena tretjina kmečkega prebivalstva, pa vendar je država z vso odločnostjo posegla vmes, odtrgala kmeta pogin in ga vzdignila, da je sedaj nemški kmet v Evropi na prvišnji stopinji. Zato pa tudi dobro ve, za kaj se vojskuje. Domovina, ki zdaj potrebuje njegovih žrtev, je tudi njemu dala vse, kar je potreboval.

Dohodki iz kmečkih posestev so se množili, vendar pa tišo mogli rešiti globoko zadolženih gruntov. Veliko število je bilo takih, ki so na njih lastniki s svojimi družinami delali le za druge, in ki jih ves napredek v kmetijstvu ni mogel rešiti. Vsako zadolženo posestvo velike in male vrste je pravzaprav vedno v nevarnosti, da propade. Kmet, ki nima nič gotovega prihranka, pride ob vsaki nesreči, — ognju, suši, toči — v stiske. Ko mu odrastli sinovi in hčere odhajajo k svojim ognjiščem, ni druge milosti, nego novi dolgovi, pod katerimi škriplje grunt in zdihuje tisti, kateri mu je zapisan za lastnika. Silno napačno je šteti kmeta, ki ima par stotakov prihranjenih, že med premožne, ali celo med bogatine. Grunt, ki tega nima, je na poševni poti. Ravno tako je seveda sila nespametna beseda, ki jo ravno v sedanjih časih slišimo

časih od ljudi, kateri nimajo pojma o kmečkem gospodarstvu, češ: »Ti praviš, da ne moreš izhajati; pa prodaj živino, saj je imaš toliko in toliko repov in hlevu.« Takl ne pomislijo, da grunt, ki nima potrebnega števila živine, nima potrebnega gnoja, nima vprege za potrebno vožnjo, nima pomladka za prihodnost in vsled tega že propada.

Če torej danes pridna in varčna kmečka družina z izrednim naporom žen, deklet in otrok more kaj prihraniti, da se reši dolgov, je to ne samo zanjo, marveč za splošnost velikanskega pomena. Predolgo so se delali dolgovi, da bi ne smel priti enkrat tudi čas, ko se morejo plačati.

Treba je seveda varčnosti. Res je pa tudi, da je vsak pridelek danes mnogo več vreden, da pa je vsota dolga ostala ista. In obenem so posojilnice vkljub izpremenjenim časom ohranile prejšnjo obrestno mero. Dolžnik, ki ima kaj pridelka, je torej danes na boljšem, nego je bil prej, ker mu je dolg ostal v prejšnji višini, cena pridelkom pa se je zvišala. To velja seveda tudi za tiste obrtnike, zlasti za velike, katerih izdelki so pridobili na ceni. Denarja je sedaj mnogo več med ljudmi; dobi se pa tudi mnogo manj zanj. Gotovo je tudi, da je večji del pomnoženega denarja prišel v last velikim podjetnikom in le manjši del v roke kmečkega ljudstva.

Toda to je vendarle res, da si s pridnim in varčnim gospodarstvom more danes opomoči marsikaka kmečka hiša, kjer je že časih eksekutor imel večkrat žalostnega posla. Umevajmo ta čas in postavimo zdaj na trdno podlago naše kmečke domove. Po vojski bo treba napolniti hleve in svinjake, ki bodo sedaj marsikje zavevali; treba bo denarja za najumnješe gospodarstvo. Za ta čas je treba priprave. Poleg zmaže, ki vanjo trdno zaupamo, ne moremo želeti domovini večjega vezila ob miru, nego da začne novi čas s prenovljenim.

atrenim, gospodarsko krepkim kmečkim stanom. Vi, ki delate in varčujete; ki učite in opominjate k delu in varčnosti; vi, ki združujete v denarnih in drugih gospodarskih organizacijah kmečke moči, — vsi vi ste tudi bojevnik za zmagoslavno, srečno domovino.

Kaj pravi vest o sedanjji vojski . . .

Zanimivo je, kako presoja svetovno vojsko udeležene države z нравstvenega stališča. Skoraj vse udeležene države so namreč čutile neko potrebo, da opravičijo vstop v svetovno krvavo vojsko tudi нравstveno.

»Z mirno vestjo nastopim pot, ki mi jo kaže dolžnost . . . Zaupam v Vsemogočnega, da bo podelil zmago mojemu orožju.« Tako je pisal cesar Franc Jožef v svojem manifestu avstrijskim narodom dne 28. julija 1914.

In cesar Viljem je govoril ob otvoritvi nemškega državnega zbora 4. avgusta:

»V primoranem silobranu s čisto vestjo in čisto roko primemo za meč . . .«

Prepričani smo, da prihajajo taka ztrdila naših vladarjev iz odkritega srca in da je ta dobra vest tudi objektivno upravičena. Poglejmo sedaj še, kako si tudi voditelji nam sovražnih držav prilastujejo neko нравstveno pravo za vojsko z nami.

Tako se hlina predsednik Poincaré v svoji poslanici francoski zbornici 4. avgusta 1914: »Francija je pred vsem svetom danes bolj kot kedaj zastopnica svobode, pravičnosti in razuma.« Ministrski predsednik Viviani je pristavil: »Nam ne more nihče ničesar očitati; mi bomo brez strahu.«

Car Nikolaj je imel 9. avgusta 1914 nagovor v ruski dumi in državnem svetu. Pri tej priliki je izražal upanje, »da bo Rusija vojsko, ki ji jo Bog pošilja, srečno dokončala.«

Angleški kralj Jurij se je v svojem vojnem povelju, ki ga je razglasil 14. avgusta na bojišče odhajajočim četam, skliceval na to, »da je bila napadena Belgija, in mi smo se zavezali, da jo bomo branili.«

In slednjic je imei še celo italijanski ministrski predsednik Salandra toliko smelosti, da je v govoru dne 3. junija t. l. izjavil: »Dvignimo kvišku srca, zakaj naša stvar je pravična, in naša vojska je sveta!«

O poslednjih izjavah in o odkritosrčnosti, ki z njo hočejo ti poslednji zagovarjati dobro vest, si bomo smeli napraviti še lastno sodbo. Zanimivo je pa le, da so se vse večje vojskujoče se države postavile pred sodišče нравstvene vesti, in da so vse poskušale svoj vojni nastop moralno opravičiti.

»Še nikdar,« pravi prof. dr. Mansbach, »niso vladarji in državniki ob začetku kakke vojske tako brez pridržka priznavali нравstvenih načel in pa pravnih vzrokov, ki opravičujejo in dovoljujejo rabo orožja pred Bogom in vestjo, kakor ob izbruhu sedanje vojske . . .« (»Hochland«, XII.)

Slovensko ljudstvo in oltar.

Odkar divja strašna svetovna vojska, se je po svetu marsikaj izpremenilo. Oživila je in vnovič zaplapolala tudi v marsikakem slovenskem srcu neupogljiva vera v Boga in večnost! Koliko ustnic, ki že davno niso govorile s svojim Bogom, je zašepetalo: »Oče naš, kateri si v nebesih!« O da, in hvala Bogu, tudi okoli naših oltarjev je naraslo število častilcev Najsvetejšega. Živa vera v Boga in zaupanje v božjo pomoč jih je privabilo in zopet priklenilo nase!

Večina jih je, ki imajo svojce na bojišču; tako radi bi jim pomagali, toda kako in s čem? Samo z molitvijo in sv. zakramenti! Saj nam vojaki sami pišejo: »Vi nam ne morete prav nič pomagati; samo molite za nas!« Kako bi se tedaj mogli ustavljati takemu vabilu? Ne bilo bi prave ljubezni v srcu, ki ne bi hotelo dati svojim dragim trpinom na bojišču te edine pomoči.

Na videz so naši vojaki trdi; le z redkimi besedami izražajo svoja globoka čutila, ki so velikokrat tembolj blaga, čimbolj so skrita pod trdo skorjo. O tem bi nam vedeli veliko povedati naši gg. vojni kurati, ki imajo priliko spoznavati srca in duše naših mož in mladeničev na bojnih poljanah. Koliko ljubezni kažejo do njih, kako so jim vdani, kako hrepene, da jih obiščejo in jim dele duševne tolažbe in hrane! Očitno kažejo svojo veliko vero, svojo ljubezen do Boga, Cerkev in domovine! O da bi mi videli vse te ganljive prizore — prihajali bi še pogosteje in gorečnejše pred oltar.

Kaj nam pomaga vedno tožiti! Bolje bi bilo izreči en sam vzdih, pa bi bilo vojakom dokaj pomagano za časni in večni blagor. Da, tudi za večno srečo, saj časna sreča je tako kratka, tako minljiva, a za njo pride neskončna, večna. Zato moramo hiteti in srčno prositi še posebno za to drugo srečo našim vojakom, prositi za milost božjo, da bi je nikdar ne izgubili. Kaj bi jim koristilo vse trpljenje, če bi ne bilo zraven milosti božje?!

Krščanski starši, draga slovenska mati! Ko z bolestjo misliš na usodo svojega sina, pojdi brez obotavljanja k oltarju in sprejmi ljubelega Zveličarja-Tolažnika! On bo pomagal tebi in tvojemu sinu; izprosila boš brez dvoma veliko blagoslova, sreče in tolažbe sebi in vojakom, ki jih hočeš Jezusu priporočiti. Zatekaj se torej pogosto in zaupno do presv. Srca Jezusovega, do tega bogatega vira milosti in sreče! Ne odreci, krščanska mati, te pomoči, ako res ljubiš svojega sina. Pomagaj mu!

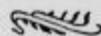
Saj je veliko naših mater, ki so jele prav pogosto in vneto pristopati k mizi Gospodovi; vendar so še nekatere, ki se nočejo odzvati srčnim vabilom svojih lastnih sinov. So še žene, ki se ne oprimejo tega tako lahkega in izdatnega sredstva v prid trpečim možem. Če bi bolj pomislile na težke žrtve svojih sinov in mož, bi pač zogle tudi same veliko več žrtvovati! Res, da imajo v mnogih krajih daleč do cerkve; toda dosti jih je, ki so prav blizu, pa ostanejo trde in mrzle. Naši možje in mladeniči tvegajo že toliko časa svoje živ-

ljenje za nas. — Koliko mraza, vročine, lažote, žeje, pomanjkanja so že morali pretrpeti, koliko smrtnonevarnih potov prehoditi, koliko noči prečuti, nam pa naj bi se zdelo preveč iti četrt ure ali pa storiti par korakov do cerkve in v cerkvi par stopinj do oltarja?!

Krščanski starši! Vi dajte prvi zgled; vplivajte na druge in privabite s tem tudi svojo družino. Drage žene! Pokažite, da ste zmožne veliko darovati za svoje može, ljube slovenske mladenke! Vaši bratje vas kličejo; čakajo rešitve in pomoči po vas. Vzdromite se tedaj nujno! Ako jih resnično ljubite, ne boste čakale, da bi Vas še kdo priganjal. Kar sami ne morejo, to storite ve namesto njih ter začnite pogosto prihajati k sv. zakramentom. Pokažite, da ste junakinje, zmožne velikih del za svoje ljubljene brate, drago našo domovino!

Vzdigni se, slovensko ljudstvo! Pridi, prihajaj pogosto pred oltar! Pomagaj, vračaj svojim dragim na bojišču trpečim najlepšo ljubezen pred Najsvetejšim. Na pomoč, na delo, da nam skoraj zasije končna zmaga, blaženi mir in lepša bodočnost.

Gorenjsko dekle.

Pregled po svetu.

Pred otvoritvijo laške zbornice. Italija hodi svojo pot v sledečih točkah: 1. V nasprotju s svojimi zavezniki Nemčiji ni napovedala vojne in se vsega izogiblje, iz česar bi se dalo sklepati, da je v vojnem stanju z Nemčijo. 2. Na Balkan noče iti. 3. K londonskemu dogovoru o posebnem miru ni pristopila. Struja, ki je spravila Italijo v vojsko, bi rada pa vse to in zato obeja vladi, da bo zopet govorilo ljudstvo, to je ulica. Giolittijeva »Stampa« ostro nastopa proti zopetni mobilizaciji in kričanju ulice. List zahteva svobodno besedo v zbornici in parlamentarno vlado. Glavno zlo današnje Italije je protiparlamentarna struja, ki zna samo kričati in vse zanikati. Sploh je zadnje čase »Stampa« večkrat okrcala te ljudi, vendar ba ni misliti, da bi Giolittijevi pristasi v zbornici poizkusili vreči Salandro. Giolitti se zasedanja niti udeležil ne bo, »Stampa« pa odločno zavrača vest, da misli kdo povzročiti ministrsko krizo, kajti logično in potrebno je, da ljudje, ki so spravili Italijo v vojno, nosijo tudi odgovornost.

Nevolja v Italiji. Ker se bliža zasedanje italijanske zbornice, se oglašajo tudi listi, ki z vojsko niso zadovoljni in ki zahtevajo na vsak način, da Italija odneha. Italijanska vlada je v Turinu zaplenila nad 50.000 mirovnih letakov, ki zahtevajo z ozirom na bedo takojšen mir. Tudi v Florenci je policija pobrala take letake. V Milanu, Florenci, Genovi se čujejo glasovi o punktu. V Rimu so strogi zastražili poslovanje državnega zbora.

Balkanske države med seboj. Razmere med Bolgari in Romunci in med Bolgari in Grki so prav dobre; Grška je le nasproti zveznim veselilam nekoliko predobrohotno nevtralna. Bolgarski konzul v Solunu poslje dalje.

Grožnje in prošnje. Angleško brodogradnja je pripravljeno na Malti; morda je že odplulo proti Grški. Angleži bi radi s silo ustražovali grško vladno, da bi jim izkazala še večje usluge, kot je sedanja blagohotna nevtralnost. — Italija, tako pišejo — spoznava, da je srbska stvar tudi italijanska, in da bo uspeh osrednjih sil na Balkanu imel dalekosežne neugodne posledice tudi za Italijane; zato nekateri svetujejo, naj bi nastopila Italija v Albaniji. Ker je pa pohod preko Albanije v zimskem času skoraj nemogoč, se zavzemajo italijanski krogi za izkrcanje v Solunu.

Ententa smatra nastop Italije na Balkanu kot odločilno pomoč, da se sreča na Balkanu obrne na bolje in na stran entente. S tem — tako sodijo sporazumari — bi bili prisiljeni Grčija in Romunija, da bi se morale odločiti na prid ententi, obenem bi se zavrla pot Bolgariji do Adrije in Valone. — Z druge strani bi pa seveda nastop Italije razburil Grčijo, ki na Balkanu Italijanov nič rada ne vidi.

Med Angleži se jasni. Lord Loteburn je 8. novembra v angleški visoki zbornici med drugim izgovoril tudi značilne in pomenljive besede:

«Sedanji položaj je v celi zgodovini brez primera. Vsak večji narod je mnenja, da mu je bila usiljena sedanja vojska. Vsi narodi so mnenja, da je pravica na njihovi strani ter da morajo le vztrajati, če hočejo zmagati. Človeške izgube, ki se jih ceni že nad 15 milijonov mrtvih in ranjenih ter številni tisoči milijonov vojn. dolgov bodo izpremenili vso civilizacijo. Če se bo vojska nadaljevala brez konca, bodo sledile revolucije in anarhije. Velike pokrajine v Evropi bodo izpremenjene v pustinje, na katerih bodo bivali le starčki, ženske in otroci. Ljudje bi morali biti čudno ustvarjeni, če se ne bi oprijeli vsake častne prilike, da se zabrani nadaljevanje vojske do popolne onemoglosti, kar bi bila najgroznejša nesteča, ki more zadeti človeštvo.»

Svetovna vojska.

Grozovito divjanje Italijanov ob Soči. — Laški naval na Gorico. V mesto padlo 3000 granat. 300 hiš deloma razrušenih. V mestu pogorišča. Dugače Lahi vselej in povsod zatrti. — Kranjski Janezi, Dalmatinci, Stajerci, Hrvati so se izkazali kot junaki. — Drznost in pogum naših letalcev. — Črnogorci tepeni. — Sjenica, Raška in Novi Pazar v posesti naših zvezniških armad. — Sovražnik prepoden iz Stare Srbije — Ruska fronta pri Čarterisku predrta. — Izgube sovražnikov na morju.

VOJSKA Z ITALIJO.

Silovito in besno vojno divjanje. Boji zadnjih dni na severnem odseku Doberdobske planote so presegali po besnosti vse druge. Tako groznega topovskega og-

nja in tako obsežnih infanterijskih napadov doslej še ni bilo. Na severnem robu gore Sv. Mihaela so vdrli Italijani ponovno v naše črte, v protinapadu so bili pa večinoma vun vrženi. — Na Doberdobo je grob italijanske armade. Res so množice sovražnih čet nepregledne, a hrabrost naših Dalmatincev in drugih brambovcev je nezlomljiva.

Predvsem za Gorico. Vsi zadnji napori Italijanov so merili na to, da bi se jim posrečilo priti vsaj v Gorico. Boji so se sicer nadaljevali na celi črti od Plav do Doberdoba. Kalvarijo so Lahi z največjo silo napadli kar štirikrat zaporedoma — brez uspeha seveda. Nato so poizkušali prodreti pri Oslavju, kjer so jih v prvem naskoku kranjski Janezi popolnoma porazili, v drugem naskoku pa so jih Dalmatinci tako uničili, da se ni vrnil niti en Italijan. Ob Soči so zbrane moči hrvaškega in slovenskega naroda, ki so za Italijana strah. Priznati pa treba, da so za naše čete zadnji dnevi bili silno težki.

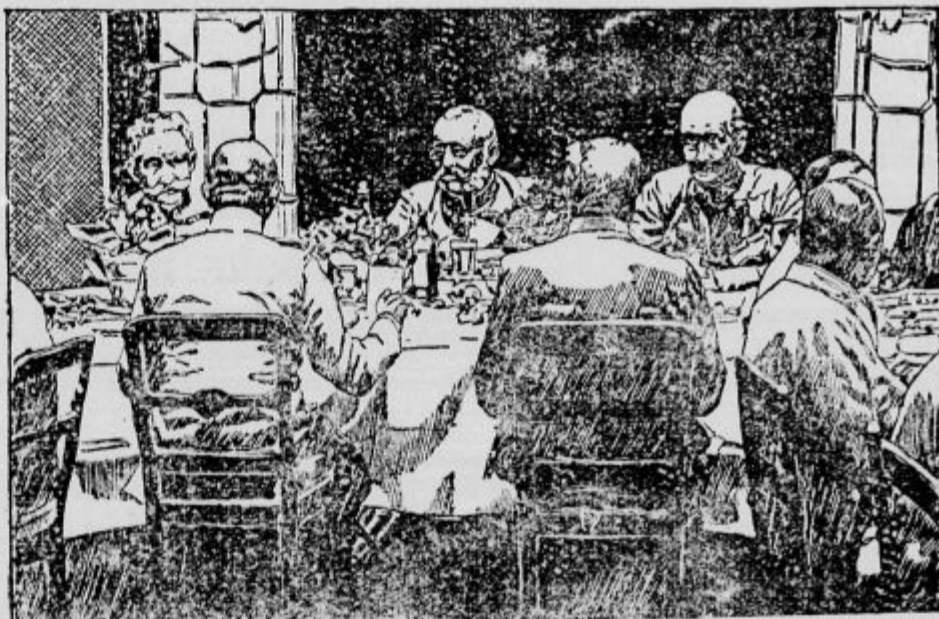
Zdivjana volkulja. Italijan se je slinil in hlinil, da prihaja proti Gorici kot reši-

tem, da so naše čete obdržale prvotno bojno črto.

Vsi sunki proti odseku Sv. Martina so se izjalovili z najtežimi izgubami za sovražnika. Tudi dva močna napada pri Zagori in vsi poizkusi drugod so ostali brezuspešni.

Vračamo . . . Italijani so se zarotili zoper Gorico, ki jo hočejo ugonobiti. Naši letalci so radi tega presenetili z bombami prebivalce v mestih: Verona, Vincenza, Tricosino, Udine, Červinijan. Nedrago za nemilo!

Še in še. Italijani so pozvali k Soči več novih ojačenj s Tirol. Z novimi četami so napadali v soboto, dne 20. novembra, goriško območje. Na Sabotinu so naši topničarji ugnali več italijanskih oddelkov. Pri Oslavju je bil sovražnik sicer vdrl v naše postojanke. Sledil je protinapad — in domačega vsa izgubljena črta je bila zopet v naših rokah. — Pri Pevmi so bili Italijani trikrat krvavo odbiti. — Posebno silovito se je zaganjal Lah proti Podgori. Dobil je občutne batine. — Na obeh straneh gore Sv. Mihaela, kakor tudi pri Sv.

Avstrijski vojskovodje — med njimi (od leve proti desni) načelnik generalnega štaba Konrad pl. Hötzdorfer, nadvojvoda Friderik, general kavalarije pl. Ermolli.

telj »neodrešenih«. Sedaj pa ruji in razdira mesto Gorico brez prestanka. Mesto je skoraj razstreljeno. Italija žre kot zdivjana volkulja-lastne otroke italijanskega jezika.

Laški naval na Gorico; v mesto padlo 3000 granat. Laški napadi ob Soči so bili v dneh 16. in 17. novembra najsilnejši. Orkanski napori so bili namenjeni predvsem Gorici. Območje je bilo neprestano v ognju težkih topov. Po načrtu so obstreljevali Lahi Gorico dopoldne štiri, popoldne pa nad dve uri. Razdiralno — ne odrešljivo — delo je opravljalo 3000 izstrelkov raznih sil in kalibrov. V Gorici je bilo veliko požarov; prebivalstvo je močno trpelo; ima tudi nepopisno škodo. Vojaške izgube so malenkostne.

Tudi severni odsek Doberdobske planote je sovražnik s silovitim pritiskom obstreljeval in napadal. Na severnem robu gore Sv. Mihaela je vdrl večkrat v naše postojanke. Poblížnji boji so se končali s

Martinu in pri Zagori je naša artiljerija zela sovražnika in tudi lepe uspehe.

Kdo nas brani. V bitki za Gorico izvajajo Dalmatinci in druge hrvaške, stajerske in kranjske čete neverjetna junastva. Zlasti protinapadi Dalmatincev so tako ogorčeno ljuti, da pred njimi ni ostal še noben italijanski vojak. Dočim se Lahom večinoma ne posreči, da bi pripravili svoje čete za ponovni napad na eni in isti točki, vztrajajo in odbijejo naše čete po 7 do 8 zaporednih naskokov. In če se kdaj Italijanom posreči vzeti začasno kak kos jarka, potem se iz našega protinapada nobeden živ ne vrne k svojim. V zadnjih bojih so trije naši bataljoni zadržali napad sedmih laških polkov.

SRBIJA V OGNJU.

Francozi v južni Srbiji. Južno od Strumice (na bolgarskih tleh) so imeli Francozi strašne izgube; sodijo, da je ena tret-

Jina francoskih vojakov, ki so bili v teh bojih, nesposobnih za nadaljno vojskovanje. — V Solunu se pa izkrcavajo še vedno nove angleške in francoske čete.

Črnogorci poraženi. Črnogorska vojska je bila zopet poražena pri Priboju ob reki Uvac jugovzhodno od Višegrada. Naše čete so ob navdušenju domačega prebivalstva prekoračile starosrbsko mejo pri Priboju ter stopile v Sandžak. — Tudi v bližini Čajnic so bili vrženi Črnogorci; naši so zasedli njih postojanke onstran Drine.

Okrog Novega Pazarja. Naše zvezine čete so se zadnje dni borile ob vznožju Kopaonika-Planine in ob mestu Raška v dolini istoimenske reke in v dolini reke Ibar. — Tudi napredovanje nemških in bolgarskih armad proti Kosovemu polju je izdatno. — Ujetih je bilo zopet do 5000 Srbov.

Umikanje Srbov. Srbske čete morajo pospešiti umikanje, ker je sicer nevarnost, da bodo obkoljene in razorožene. Častniki, ki so došli v Solun, pripovedujejo, da manjka srbskim vojakom živeža, kruha in vsega. V Bitolju vlada strašna zmeda. Mesto je zapuščeno. Vse beži v Solun. Srbsko vojaštvo se more umakniti le na Grško.

Prodiranje proti Novemu Pazarju. Dne 14. novembra so se avstro-ogrski čete pomaknile do kraja Uzce ob reki Ibar; dalje proti jugu je zasedeno mesto Raška ob meji Stare Srbije.

V južni Srbiji so bili hudi spopadi ob Babuna planini med Prilepom in Velešem. Bolgari so delovali s silovitim topniškim ognjem na francoske in srbske vrste, da bi se prerili do doline reke Črne, odkoder je odprta pot do Bitolja. Boji se nadaljujejo. — Tetovo, mesto zahodno od Skoplja, je zopet v bolgarski posesti.

Križišče važnih prometnih cest — Kuršumlja je za Srbe izgubljeno. Kuršumlja leži v dolini reke Toplice zahodno od Mrljak planine, nekako v sredini med Nišem in Novim Pazarjem. Zahodno od Novega Pazarja je utrjena postojanka Sjenica blizu črnogorske meje, ki so jo zasedle avstro-ogrski čete.

Novi uspehi v Srbiji. Armada generala Kővesza je zasedla mesto Nova Varos ter prekoračila bojno črto Sjenica-Dugapoljana-Raška. Dne 19. novembra je armada generala Kővesza vkorakala v Novi Pazar. Južno od Raške je neka avstrijska brigada ujela 2000 Srbov. Orožje treh naših zaveznih čet je torej 19. novembra prepodilo sovražnika iz Stare Srbije. — Tudi vzhodno od Kopaonika-Planine je bilo ujetih 2300 srbskih vojakov.

Bolgarske čete so dospеле dne 19. novembra do prostora severno od Pristine v dolino potoka Lab. Na Kosovem polju se pričakuje huda borba.

8000 ujetnikov. Naše zvezine armade so ujele zadnje dni čez 8000 srbskih vojakov.

VOJSKA Z RUSIJO.

Ob besarabski meji so bile avstrijske in ruske čete v ljutih bojih. Avstrijskim četam so prišle na pomoč močne opore in sedaj energično prodirajo proti besarabski meji. Topovi so gremeli neprestano. Te dni je pa zapadel sneg, zato so boji ponehali. Rusi grade utrdbe.

Rusom izpodletelo. Skoraj en mesec so nove ruske sile neprestano nadlegovale ob Stiru pa tudi ob Stripi našo zvezino moč, ki se je omejlja zgolj na defenzivo. Zadnje dni so se pa odločile naše čete, da same udarijo. Pri Čartorisku in Rafalovki je bila prodrt ruska črta. Rusi so nameravali s prodiralnimi poizkusi uspeti, a so doživeli poraz. Zavezniki ruskih čet niso zasledovali, ker prodiranje v tem času ni v načrtu.

NA MORJU.

Potopljen je bil italijanski parnik »Bosnia«; zavrtil ga je avstro-ogrski čolnotapljač pri otoku Gavdo, blizu Kandije. Posadka je zasedla pripravljene čolne. — Dne 12. novembra je neki nemški podmorski čoln potopil v Sredozemskem morju tri sovražne ladje, med njimi parnik »Makalista«. — Neki nemški čolnotapljač je dne 15. novembra ob severnoafriški obali zavrtil angleško pomožno križarko »Parras«, in v pristanišču Solun dve angleško-egiptovski topničarki »Princ Abbas« in »Abdul-Menem«.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Razstrelbe. Nemške čete so razstrelile pri Ypernu velik del sovražnih postojank. Enake poizkuse so napravili Francozi pri Suhezju in Combresu — brez posebnega uspeha, ker so jih Nemci prehiteli.

Tedenske novice.

Deželni odbor kranjski je dovolil 5000 K za vojno božičnico na fronti. — Sklenil je tudi pobirati v l. 1916. iste doklade, kakor l. 1915.

Za sirote padlih vojakov. V Ljubljani se je ustanovil odbor »Vdovskega in sirotinskega pomožnega zaklada«, ki ima namen vpoštovati vse potrebne kranjske vdove in sirote ter jim za Božič napraviti malo veselje s primernim darom, obleko in dr. To se pa more doseči le s požrtvovalnim sodelovanjem vseh slojev v deželi. Srčna radost obdarovanih otrok-sirot, tolažba in zahvalna molitev premognih potrlih vdov bo vsakemu darovalcu primerne podpore v ta namen, najlepše plačilo. Dunajsko osrednje vodstvo vdovskega in sirotinskega pomožnega zaklada je za to plemenito namero lastnovoljno naklonilo 5000 K prispevka. Božič je blizu — ne odlašajmo z darovili V odboru za Kranjsko so štirje duhovniki, več poslancev, odvetnikov in posestnikov v Ljubljani in izven Ljubljane, župan ljubljanski, predsednik je pa deželni glavar kranjski gosp. dr. Ivan Šusteršič.

Umril je v Ljubljani (20. nov.) c. kr. profesor, šolski svetnik g. Friderik Žakelj. Starejšim gospodom dobro poznani profesor je dosegel lepo starost 81 let.

Zasebni poštni zavitki so dovoljeni tudi k vojnopoštnemu uradu št. 231 in 232.

Olajšava. Vojno ministrstvo namerava ukreniti, da se bodo posestniki in hlapci na kmečkih posestvih — letnikov 1865—1872, ki krmijo živino, za zimsko dobo 1915/16 mogli oprostiti črnovojniške službe, ako ni nobene druge moške moči na razpola-

go. Prošnje se morajo vložiti pri c. kr. okr. glavarstvih. (Po »Slov. Gosp.«)

Visok obisk. Goriški nadškof je 18. novembra obiskal v spremstvu poslanca dekana Rojca primorske begunce v Brucku na Litavi.

Ljubljanski ognjegasci so se odpeljali z veliko brzgalno proti Gorici.

Sveti oče — prevzame posredovanje za mir. Berlinski in monakov. listi izvedo od zelo dobro poučene strani, ki je v zvezi s katoliškimi krogi, da bo sv. oče pri vseh vladarjih skušal doseči vsaj 5-dnevno premirje za božične praznike. Nadalje bo sv. stolica tudi izjavila, da prevzame mirovno posredovanje. Razlog, ki je lansko leto preprečil mirovno stremljenje, ne obstoji več. V Vatikanu sodijo, da je sedanji položaj že bolj ugoden za mir kakor pa je bil spomladi.

Sv. oče je trdno odločen zastaviti ves svoj vpliv neglede nato, ali bo njegov trud imel uspeh ali ne.

Vojaški molitvenik »Krščanski vojak« je natisnjen v II. izdaji, ker je »Katoliško tiskovno društvo« v Ljubljani podarilo v ta namen 1000 K. Domači napravijo svojem na bojiščih najlepše veselje, če jim kupijo in pošljejo omenjeno knjižico, ki stane samo 30. vin. Na razpolago je 20.000 izvodov. Pošlje se v nezapečateni kuverti z znamko 5 vin.

Pozdrav. Iskrene pozdrave pošiljajo vsem Slovencem in Slovenkam naši vojaki pri trdnjavskem topniškem polku št. 4 v P. . . . Podpisani so na dopisnici: Anton Hönigsman, J. Polavič, J. Francel, Jože Marolt, Pinterič, Mulej, Svolsak, Koren, Nagode. Nekaj imen je nečistljivih. — Iz ruskega ujetništva pozdravljajo vse »Domoljubove« bralce sledeči Slovenci: Fr. Sevnik, Jožef Dremelj, Janez Mesojedec, Martin Janežič (iz št. Jurija pri Šmarjah), Sebastjan Mali, Florijan Žašar, Anton Pogarčar, Gašper Klampferer, Fr. Palčič, Albrecht Novak, Štefan Logdin, Jože Nežič, Anton Napotnik.

Na Rativcu se je ob letošnji paši izgubilo več ovc, ki so se razpršile na razne strani. Kdor ve kaj o njih, naj sporoči Petru Pavličju, posestniku na Prtovcu, pošta Železniki.

Za domovino. Dne 1. novembra je umrl v Gorici Anton Kalan iz Suhe pri Škofji Loki. Ranjen je bil prejšnji dan v treh ob laške granate. Pokojnemu nečaku gospoda svetnika J. Kalana je bilo že 18 let. Bil je dober mladenič, zvest Marijin družabnik in tudi abstinent. Naj počiva v miru!

Pogreša se od 1. oktobra 1914 Janez Babnik. Bil je baje dne 25. oktobra 1914 blizu Przemysla ranjen in od takrat ni nobenega glasu več o njem. Če bi kdo kaj vedel, se nujno prosi, naj obvesti Katarino Zaletel, Staneče 10, pošta št. Vid pri Ljubljani. Pogreša se že več kot eno leto črnovojniak Josip Kleva (bat. 8., I. komp., vojna pošta 32). Obvestila želi njegova žena Ana Kleva, vas Malija 86, p. Portorose (Istra). Stroški se povrnejo.

Padel je na severnem bojišču Ivan Podlesnik st., bivši trgovec na Starem trgu v Ljubljani. Pokojni je bil šel pred meseci prostovoljno v vojno službovanje. Častnemu spomin!

Iz srbskega ujetništva je pobegnil ljubljanski trgovec in posestnik na Starem trgu — g. Olup. Preko Temešvara se je pripeljal na obisk k svoji družini.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4^{3/4}% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Grčija se bo držala. Grški ministrski predsednik je vsem vladam sporočil, da Grška ostane tudi nadalje nevtralna. Zlasti je ententi izjavil, da Grška vsled balkanskih dogodkov ne more Srbiji pomagati. Upa, da ententa ne bo nadaljevala kršenja grške nevtralnosti. Bolgarski vladi je Skuludis izjavil, da bo ostal pri politiki nevtralnosti, ki bo odgovarjala grškim koristim.

Neme priče . . . Italijanska sila je obnemogla. Uničen, strt je sovražnik in njega pohlep po naši zemlji. Neme priče vrhov Doberdobske planote, Sv. Mihaela, Kalvarije, Sabotina, Plav itd. bodo govorile poznim rodovom, da je tu zastavil pot sovragu, da je tu zlomil moč brezvestnega Italijana v prvi vrsti Dalmatince, Bošnjake, Hrvat, ki je roko v roki s Slovencem obvaroval svojo rodno zemljo, svoj dom . . .

Rešeni avstrijski ujetniki v Sofiji. V Nišu osvobojeni avstrijski ujetniki so došli dne 16. novembra v Sofijo. Presrečno so jih sprejele kraljica Eleonora, princezinja Evdokisija in Nadežda. Prebivalstvo jim je klicalo viharni »živiole«.

Laški general — padel. V Vidmu je umrl general Montanari; ranil ga je šrapnel. Pokojnega je v bolnišnici obiskal kralj.

Kar je res. Semintja se sliši, kako so lahi bojazljivi. S takimi poročili hočejo nekateri samo ob veljavo spraviti neprijetno hrabrost naših vojakov. Resnica je, da tudi Italijanom ni odrekati hrabrosti, le dovolj vztrajni niso; protinapadov ne vzdržijo ter se posebno plaše pred dolgimi bajonetami. Med streljanjem težkih italijanskih topov se skrivajo naše čete po skrivanih in skalnatih votlinah, ko je treba nastopiti, se hitro vržejo na sovražnika.

200 socialistov ustreljenih. V Florenci so obsodili na smrt in ustrelili 200 socialistov, ki so se radi svojega sovražstva do vojske branili iti proti sovražniku na bo-

jišče. Iz tega se vidi, koliko je v Italiji vojnega navdušenja.

Janko Koser, pravnik in rez. poročnik, ki je bil odlikovan z veliko zlato hrabrostno svetinjo, je padel na severnem bojišču in leži pokopan 15 km sev. vzhod. od mesta Brody. Dne 3. septembra so ga Rusi z veliko premočjo napadli; ali on se je kot poveljnik stotnije in strojnici hrabro držal, kakor mu je bilo ukazano, do zadnjega moža in padel v junškem boju ob strojni puški. Pokopali so ga v poseben časten grob po primernem nagovoru vojnega kurata. Vrli vojak je dobil razen imenovanega odlikovanja tudi vojaški zaslužni križec III. vrste z vojno dekoracijo. Isto odlikovanje je dobil tudi njegov prijatelj in podpredsednik slov. katol. akad. društva »Dan« v Pragi, fil. Joško Copič, poročnik 2. bos. herc. pp. To je že četrto odlikovanje v imenovanem društvu.

1000 vagonov bolgarskega žita so pripeljali na Grško. To je napravilo sila ugoden vtis, ker je Anglija Grčiji odrezala dovoz žita po morju. Za Avstrijo in Nemčijo je na Bolgarskem nakupljene 20.000 ton koruze, ki jo bodo odpeljali po Donavi. Druga žita se bo pokupilo toliko, kolikor ga bo preostalo domači bolgarski deželi.

Slabe granate. Sreča v nesreči je, da ob bombardiranju Gorice 52 granat ni eksploziralo. Ko bi bile vse te strele imele razdiralen učinek, bi Gorica bila še veliko bolj razdejana.

Odnehali so. Angleška in Francoska sta naznanili ruski vladi, da se bodo njune čete iz strateških ozirov umaknile izpred Dardanel.

Najvišje cene za proso in pšeno, ki so bile določene v okolišču okr. glavarstva v Kranju, so odpravljene. Glavarstvo pa vendarle svari pred pretiranimi cenami.

Kralj Nikita. Črnogorski kralj Nikolaj že več tednov nekaj boleha; kar nič ni bilo slišati o njem. Zdaj se čuje, da je pa nevarno obolel in je bil prestolonaslednik Danilo brzojavno poklican iz južne Francije.

Rekord. V Ahlbeku (Pomerjansko v Nemčiji) živi krojaški mojster Ferdinand Eglinski, ki je tretjič oženjen in ima v vojski 22 sinov. Prejstemu možu moramo dati prednost, da ima največje število sinov v vojni službi.

Življenje naših vojakov v višavi 2000 m. — Preskrba za zimo je večinoma vzorno izvršena. Dolga stanišča imajo dvojnate stene, zgrajena so za skalami, ki varujejo mraza in sovražnih krogel. V dveh oddelkih so napravljena ležišča s čednimi slamnicami in slamnatimi vzglavniki. Nad glavami so police z borno lastnino. Zvečer, ko se vojaki vrnejo od dela, zakurijo peči; med pogovorom in igro čas hitro beži. Moštvo je pripravljeno, da takoj odide, kamor ga kliče in pozove služba. Stalna straža skrbi za red zlasti ponoči. Zjutraj zarana pride poročilo o položaju, ki naznanja vse dogodke. Ob petih je kava. Nato odhod tovarišev, ki nesejo jedi na najvišje postojanke. Odrinejo v temi, da jih sovražnik ne zalotiti. Ob šestih se začne delo: eni sekajo drva, drugi popravljajo pota in ceste itd. Ob pol 12. je menaža. Popoldne pri-

dejo tovarne živali z živežem in municijo. Najbolj še zanimlje pošta. Veliko veselje zavлада že nad najmanjšim znamenjem ljubezni od doma. Tudi navadne dopisnice je vsakdo vesel. Zlosten je tisti, kdor nikdar nič ne dobi. Za časopise se moštvo kar trga.

Zanimivost. Te dni bodo otvorili novo železnico, ki pelje iz Petrograda gori do mesta Semenova ob Severnem ledenem morju. Dolga je 1100 km. Gradili so jo menda povečini ujetniki. Pomen bo imela ta železnica samo v vojaškem oziru, ker bo Rusija dobivala po tej poti vojni material tudi takrat, kadar bi bilo pristanišče v Arhangelsku zamrznjeno. Tudi turisti se je bodo pridno posluževali.

Kitajsko cesarstvo. Zatrjuje se, da se bo dal predsednik kitajske ljudovlade — Juansikaj kljub ugovoru Rusije, Japonske in Anglije proglasiti 1. januarja 1916 — za kitajskega cesarja.

Dopisi.

Dolenjvas. Radi dobave otrobi je svetovati, da se posestniki oglase pri županu, ali pri kakem drugem zasebniku, ki prevzame naročila ter jih odpošlje podpisane mu. — Pri naročilih naj se navede število družine. Naroči naj se kmalu, da se skupna pošiljatev ne zavleče. — K. Škulj, poslanec.

Iz Tržiča. Kot junaki za domovino so padli: Adolf in Friderik Kogoj ter Prpov Ivan. Adolf Kogoj in Prpov na ruskem bojišču, Friderik Kogoj v ljubljanski bolnišnici za ranami, ki jih je dobil na Goriškem. Njaj počivajo v miru! — Poročena sta bila Leopold Weber, čevljarjski uslužbenec, in Marija Anžur. Ženin je bil dolgoletni cerkveni pevec, član društva sv. Jožefa in odbornik Orla; nevesta članica dekleške Marijine družbe in ženskega odseka društva sv. Jožefa. Zato jima je ženski odsek zapel v cerkvi nekaj kitic, cerkveni pevci pa so svojemu tovarišu priredili na predvečer podoknico. Na mnoga leta! — Dekliška Marijina družba je odposlala nad 150 kosov zlatih in srebrnih predmetov v vojno namene.

Listek

Usodepolna past.

Janko Mlakar.

(Dalje.)

III.

Nesreča se mu je rodila v Trstu. Tam je bil namreč Koruza po opravkih. Naročil je pri tvrdki »Kalbeles in sinovi« različno kolonijalno blago. Mimogrede je v prodajalni še izpil par kozarčkov konjaka, s katerim mu je gospodar postregel. Koruza je bil sicer navadno abstinent, toda ne iz navdušenja za treznost, marveč iz skoposti, ker se mu je škoda zdelo denarja za pijačo. Če mu je pa kdo zastoj postregel z alkoholom, se ga pa ni branil.

Tiste kozarčke konjaka tam pri »Kalbelesa in sinovih« je pa le precej drago plačal. V prodajalni je bilo namreč precej ljudi, in zato ni Koruza zapazil, da mu je mlad fakin ukradel iz žepa mošnjiček. Kmalu nato sta bila oba presenečena, Koruza in fakin. Koruza, ker je zapazil, da mu manjka mošnjička s ključi od blagajne, fakin pa, ker je našel v mošnjičku mesto pričakovanega denarja par ključev. Zato je Koruza v prodajalni tarna, fakin pa pred njo klet.

Naposled sta bila pa oba potolažena. Koruza se je spomnil, da ima doma še ene ključe od blagajne, da mu torej ta izguba ne škoduje veliko; fakin se je pa domislil, da se blagajniški ključi dajo pri gotovih okoliščinah dobro porabiti.

In tako je prišlo, da se je nekaj tednov potem odpeljal slovensko-laški fakin Lorenzo Mukich iz Trsta proti Kurjim čevcam. V enem žepu je imel stare ukradene ključe, v drugem pa spravljeno priporočilo od »Kalbelesa in sinov«. Bilo je naslovljeno na »gospoda Jakoba Koruzo, trgovca v Kurjih čevcah«.

IV.

Izgubljeni ključi so sčasoma začeli Koruzo vedno bolj skrbeti, zlasti odkar je bral v časnikih, da so v Gradcu nekemu trgovcu tatovi odprli s ponarejenim ključem blagajno in jo izpraznili. Nobene mirne noči ni imel več. Ako je tudi za kako uro zaspal, se mu je vedno sanjalo, kako mu tatovi odnašajo, odpirajo ali pa razbijajo blagajno.

Naposled se zateče k trškemu redarju in biriču Joži Ovsu.

Joža Oves ali Ovseni Joža, kakor so ga Kurjevci splošno imenovali, je čudovit možakar. Nenavadno dolge in tenke noge nosijo kratek, ozek trup, na katerem se prav nič ne pozna, kje se prsi nehajo in začne trebuh. Drobna glava je nasajena na dolg ozek vrat, ki je okrašen z Adamovim jabelkom, debelim kot srednjevelika pomaranča. Dasi ga dolge noge delajo velikega, je vendar le tako lahek in nezaten, da so mu Kurjevci nalašč kupili bolj težko sabljo, da ga jim ne odnese veter, ki včasih precej hučo brije skozi Kurja čevca.

Ovseni Joža je mož na svojem mestu. Njegovo bistro oko zapazi vsako najmanjšo nerednost; zato je strah in trepet vseh beračev daleč naokoli, in celo otroci, zlasti bajtarski iz Beraške ulice, imajo veliko spoštovanje pred njegovimi dolgimi rokami, ki se jim kaj rade izgube v njihove kuštrave glave.

Sploh je pa Ovseni Joža tudi kakor rojen za izsledovanje zločinov, zlasti umorov. Žal, da nima v Kurjih čevcah dosti prilike razviti svojih zmožnosti v tej smeri. Kajti odkar je županov Nero pregriznil vrat Koruzinemu mucu, se ni več pripetil v trgu noben zavraten umor.

Ne smemo se torej čuditi, da se je Koruza zatekel v svoji stiski k Joži in mu položil na srce varstvo trgovine, zlasti pa komptarja. Pošteno zaslužen plačilo si je prišlo »oko reda in postave« vsako jutro samo iskati. Koruza sam ga mu je izplačal pred obličjem železne ljube v obliki nekaterih kozarčkov domače slivovke.

Joži se je to vsakdanje plačilo kaj dobro prileglo, Koruzi seveda precej manj. Kot vesten trgovec je takoj izračunal, koliko ga bo »oko postave« stalo na mesec. In vrhu tega ni bila varnost blagajne pri taki straži zagotovljena, kajti »oko postave« je ponoči navadno mižalo. Zato je Koruza vedno premišljeval, kako bi bolj zavaroval svoj zaklad.

Tu bere nekega dne v časnikih, kako se je drzen raziskovalec tujih blagajn ujel v nastavljen past.

Neki trgovec na Češkem je namreč zapazil, da dobiva njegova blagajna ponoči obisk. Sklenil je izslediti tatu, in sicer brez policijske pomoči, ker je sumil svojega sina. Nastavil mu je kaj umetno narejeno past. Na srečo je bil sam spreten mehanik in je lahko izvršil vse delo brez tuje pomoči.

Ravno pred blagajno je odstranil precejšen del poda, tako da je nastala odprtina, skozi katero se je prišlo po nekrajšem potu naravnost v klet. Odprtino je zakril z loputnico, ki se ni ločila prav nič od poda. Loputnica pa ni bila pritriena na tečajih, marveč na močnih peresih. Kakor hitro je kdo stopil na njo, se je takoj podala pod njegovo težo in odrinila v klet. Tu se je brez vseh daljnih okoliščin znebila svojega bremena, šinila na peresih navzgor in zopet zaprla odprtino.

Umna iznajdba se je trgovcu izplačala. Kajti takoj drugo jutro potem, ko je bil nastavljen past, je že našel v kletki svojega nadebudnega sinčka.

»Tako past hočem tudi jaz imeti, naj stane, kar hoče,« je rekel Koruza sam pri sebi, ko je prebral to zgodbo.

Takoj naslednji dan se je odpeljal v Gradec. Vrnil se je v spremstvu večjega mehanika, ki mu je moral priseči, da bo molčal ko grob o delu, ki ga je imel izvršiti.

Delalo se je seveda ponoči, in kolikor je bilo mogoče, na skrivnem. Odprtina med komptarjem in kletjo pod njim je bila urno narejena, in čez par dni je bila tudi past že gotova. Dala se je zapreti in nastaviti kar v komptarju, in delovala je po par poizkusih izborno.

»Tako, sedaj je blagajna popolnoma varna pred tatovi,« je rekel mehanik po končanem delu. »Ker zavzema past ves prostor med blagajno in stekleno steno, pošljete tudi lahko vsakega v klet, ki hoče brez vaše vednosti tu mimo v prodajalno.«

Koruzi je sicer legel precejšen kamen na srce, ko mu je mehanik predložil račun, toda plačevanje mu je kolikor toliko olajšala misel, da dobi v svojo oblast vsakega, ki bi mu poizkušal izneveriti njegovo železno ljubezen.

Komaj je mehanik odšel, že pride h Koruzi mlad fant, v katerem je vsak takoj na prvi hip lahko spoznal Tržačana slovenske krvi. Bil je Lorenzo Mukich, naš znanec iz trgovine »Kalbelesa in sinovi«. Prišel se je ponujati za štacunškega hlapca.

Med tem ko je bil Koruza zatopljen v priporočilno pismo »Kalbelesa in sinov«, ki se je bil z njim fakin vpeljal, si je ogledal ta urno komptar in prodajalno. Pri pogledu na blagajno so se mu kar zaiskrile temne lokave oči. Kar nehoti mu je segla roka proti žepu, v katerem je imel ključe

do zaklada, ki je pred njim počival varno za železno steno. Toda spomnil se je še o pravem času, da ima pred seboj njegovega lastnika.

Koruzi je prebral počasi pismo ter ga vrnil Lorencu s prijazno pripombo, da ga ne more vzeti v službo, ker še Miha nima v tako slabih časih kaj posebnega opraviti.

Fakina pa te besede niso posebno hudo zadele, kajti kar je nameraval, je ital dosegel. Svoj delokrog si je ogledal natančno, kar je pa še potreboval, je izvedel od zgovornega gostilničarja pri »Zeleni žabi«.

»Bodite zadovoljni, da vas ni vzel v službo,« je prigovarjal ta vneto svojemu gostu in pridno pil na njegov račun. »To vam je skopuh, da ga mu ni para. Odkar se je pritepel v naš trg, mi ni dal še nič zaslužiti. Letos je prvokrat pri meni izpil četrto čevčka, pa samo zato, da sem mu menjal dvajsetkronski bankovec. Pravijo, da je dvignil ves denar, kar ga je imel naloženega, in ga zamenjal v srebro. Za tisto njegovo blagajno dam takoj dvajset tisoč kron, pa bom imel še lep dobiček.«

Lorencu se je kar širilo srce v mislih, da ima v žepu sredstva, s katerimi lahko pride ceneje do tistih tisočakov in še dobička povrh. Zahvalil je »Zeleno žabo« za prijazne besede in se napotil takoj — kakor je zatrjeval — naravnost nazaj v Trst.

Mudilo se mu je menda res domov; hitel je namreč takoj na kolodvor in se odpeljal s prvim vlakom. Toda s tem se je hotel le zavarovati pred vsakim sumničanjem. Kajti izstopil je že na prvi postaji, šel po ovinkih nazaj proti Kurjim čevcam ter v gozdčiču blizu trga čakal potrpečljivo noči.

Slike in črtice z bojišč.

Med bojem na fronti.

Opisati se vse to ne da in ne sme; kar se ne sme, to ni nič posebnega, namreč kje je vojaščina in v kakem številu; ko greš proti fronti, zapaziš najprej tren, in to v obilem številu, da se moraš čuditi; greš naprej in prideš v vasi, ki so brez vojakov; tupatam morda zapaziš artiljerijski tren in kakega konja, patrulo vojnih žandarjev; pri tem slišiš močno streljanje in si morda le par kilometrov od prvega strelnega jarka in nič ne vidiš posebnega, ne vojakov, ne kanonov, da se čudiš: »Kdo pa drži nazaj Lahe?«

Glej, to je, kar se ne sme videti, ne vedeti, dasi je v tej vojni glavno videti in vedeti, pa le — kje je sovražnik! Vse je skrito in zakopano! Iz vseh kotov in gromov in lukenj gleda na te na stotine pozornih oči, ti pa meniš, da si sam s svojim spremljevalcem! Morda stojiš 15 do 20 korakov proč od zakopanega težkega možnarja, in ti ga ne opaziš. Gorje tebi, ako bi se nenadoma »odkašljala«, ne da bi vedel; gotovo sediš takoj moker od strahu na zemlji.

Boj podnevi ni zanimiv, ker nima dosti opravka najvišji čut; vid; sliši se le streljanje pušk, regljanje strojnice in pa

gromenje topov; zdi se ti ves ta šum kakor velika svet podirajoča nevihta z mogočnim in strašnim nebo in zemljo pretresujočim gromom. Občutek je res strašen in veličasten obenem. Toda, »vojaški« izraženo, ta boj podnevi ni zanimiv. Ponoči se sliši in vidi boj. Narobe svet. In vendar je res. Če greš v noči na neko planoto v goriških gorah in stopiš pri neki vasi na neki vrh in se ozreš proti Soči, nudi se ti prizor, ki ga zaman iščeš v najboljših kinematografih in gledališčih. Ti obstojiš, se treseš, iz oči ti sije blaznost in sreča in zadoščenje in strah in groza obenem. Nočne svetilke nimaš, zato ker je prvič ne smeš imeti in drugič, ker je ne potrebuješ, zakaj Soška dolina je razsvetljena in bolje vidiš v njo kakor podnevi.

Pred seboj, na obeh straneh doline, na desno do Krna, na levo do kraške planote in morja vidiš goreče bajte, gozdčice, travo, grmovje, toda vse to so pri tej svetlobi le proč vrženi ogorki tlečih cigaret. Kar daje dnevno svetlobo, to so množine naših in sovražnih žarometov in svetlobne rakete. Dolina je tako razsvetljena, da se ti zdi, da bolje vidiš nego podnevi. Naši hočejo vedeti in videti, kaj dela sovražnik, in ta nasprotno isto, in tako je vse svetlo. Posebno lepo je gledati — če je sploh primerno v tem slučaju rabiti besedo lepo — raketo, ki prileti nad strelne jarke in polagoma pada vedno nižje in okolico tako dobro razsvetlji, da se natančno vidi jojujoči se vojaki. Predstavljaj si še obenem razsvetljuječo raketo in težko bombo, ki prileti na množino prodirajočega sovražnika, ožarjen dim bombe, telesa in ude vojakov, orožje, v zrak vrženo nad ožarjen steber dima in na levo in desno, naprej in nazaj padajoče in bežeče vojake, bliskajoča žrela topov in naglo pomežikujoče puškine cevi, grom in streljanje brez prenehanja in v daljavi vpitje ljudi, umirajočih, ranjenih, glasov, tu zapovedujočih, tam navdušujočih, z eno besedo, nek vrišče »grozán in strašán«, brez določene barve, potem moraš nem v mislih vzdihniti, da uživaš prizor, ki se ne da opisati in ne dopovedati. Zdi se ti, da tu delujejo nadnaravne moči, in nehoté tiho vsklikneš: »Bog se nas usmili in nam podeli moč in zmago!« Ni čudo tedaj, da prihajajo vojaki iz fronte zmučeni na duši in na telesu, s čudnim bleskom na očeh, kakor iz dežele sani, kjer so takorekoč že plavali v nadzemskih višinah napol omočeni od mogočnih prizorov z edino jasno določeno mislijo, da se bojujejo in hočejo umreti slavne smrti za ljubo domovino, toda drago, zelo drago odkupljeno, po obilno preliti krvi verolomnega sovražnika. Pa na vse to se vojak navadi; prizori so vedno isti, in to je tudi en vzrok, da se teh prizorov, ki so sploh nepopisljivi, tudi ne ljubi človeku opisovati.

16 dni pekel.

Neki vojak piše: »16 dni je trajal krvavi boj ob Soči. Dne 1. in 2. novembra je presegal vsako mero; divjaj noč in dan neprenehoma. Granate in šrapneli, mine, puške: vse to je bilo združeno v strašnem bučanju. Manjkalo je le še, da bi Bog poslal še z neba ogenj, pa bi bil pravcati pekel.

Toda kdor bo hotel kdaj pisati o tej najhujši bitki, bo moral slaviti tudi junaštvo naših. Nič manj kot 11 laških polkov se je zaganjalo v naša dva polka, na levem krilu. Tu so stali Slovenci in Hrvatje iz Dalmacije. Umazani so bili do pasu. Nekdo je rekel: »Dokler je samo še kos Dalmatinca, se upira Lah.« Dne 2. novembra je neki desetnik s puškinim kopitom pobil enega italijanskega nadporočnika in tri pešce. Ta junak je bil poprej v Galiciji z Bošnjaki, ki so tudi junaki. Ni jim zlepa para. O naših fantih pravijo Dalmatinci: »Močni fantje, davdušeni, vzdržljivi v ognju do zadnjega diha.«

Prijatelju v spomin.

Priobčil Rud. Avsec.

Tam gori v prostranem Podolju (Volhiniji), kjer se vije reka Styr, stoji mesto Luck. Severnovzhodno, kakih 5 kilometrov od tega kraja, spi v pripravi rusinski vasi nevzdravno spanje enoletni prostovoljec desetnik Stanislav Pojé, sedmošolec kn.-šk. gimnazije. — Rojen je bil 26. X. 1 1896. v Vrhniku pri Ložu kot sin premožnih kmečkih staršev. Po njem žalujejo potrti starši, bratci in sestre.

Zvečer 19. septembra je šel na patroljo. Ko je pa dospel v strelni jarek, ga je zadela sovražna svinčenka ravno v grlo. Do tovarišev, ki so bili na drugem koncu v kritjih, je še prišel, nato ga je pa moral odpeljati sanitetni oddelek na obvezovališče. Ker je bila rana velika in na nevarnem kraju, je ponoči 19. septembra za vedno zatísnil trudne oči.

Rajni je bil plemenitega srca, up in ponos svojih dragih. Vse, kar je bilo na njem, je bilo odkrito in neprisiljeno. Določila ga je globoka pobožnost, iskrena veselost in družabnost, ponižnost in odločnost na poti čednosti in vednosti. Z naravnimi vrlinami so se sklepele v njem tudi nadnaravne kreposti.

Bil je vzoren Marijin kongreganist, vzor katoliškega dijaka, ki išče tolažbe in pomoči v sv. Evharistiji. Religija je prevzela celo njegovo srce.

Prepričan sem, da uživa nad zvezdami popolno, neminljivo srečo, da gleda svojega Odrešenika, ki ga je pogosto prejemal v sv. Evharistiji.

Odšel je bil k vojakom s temno slutnjo, da ga ne bo več nazaj v preljubljeno Vrhniko. Temna, a resnična slutnja. Kako je plakalo, dragi Stanko, Tvoje srce, ko si zapuščal rodno hišo! Kako težka je bila Tvoja ločitev od očeta na kolodvoru! Kako goreče si ljubil svoje drage, da jih nisi obvestil nisi, ko si šel v bojno črto, da se ne bi preveč ustrašili. Tvoje starše je zadel s Tvojo smrtno hud udarec. Najglobokejše sožalje ubogi rodbini!

V samotni rusinski vasi počiva tvoje plemenito srce, ki je iskreno ljubilo svoje drage, svojo širšo in ožjo domovino. V prostrani ruski deželi snivaš smrtni sen; na Tvojem grobu ne bodo pretakali solz Tvoji dragi, ne bodo ga krasile jesenske cvetke, ne bodo ga

kinčale palme, ciprese, le preprost lesen križ, ki so Ti ga postavili sanitejci, bo kazal s svojim skromnim napisom da:

»Tu počiva enoletni prostovoljec desetnik Stanislav Pojé,
R. I. P.«

Leni Styr tam med prijaznimi holmci pa Ti bo pel na veke smrtno pesem — pesem žalostinko...

»Tam gori boš srečen...!«

Tole zanimivo pismence je pisal enoletni prostovoljec-desetnik L. P., dijak kn. šk. zavoda v St. Vidu, ki je bil ranjen na severnem bojišču in se sedaj nahaja zopet pri kadru.

Predragi stric! Pred vsem se Vam prav posebno zahvaljujem za poslano »Vojaško številko Slovenca«. Ze večkrat sem ga skozi prebral, pa je njegova vsebina še vedno krasna. Vedno lepša se mi zdi! En odstavek mi je segel do srca, da so mi prišle solze v oči, namreč: »Zlato materino srce želi otroku dobro, zato prosí: Vrní se pošten! Ali če nje trudna glava počiva v hladni zemlji: — nje ljubezen do Tebe je še gorkejša: nad zvezdami Te ljubi še lepše. Ozri se v mirni noči gori k zvezdam in misli na mater: razumel boš govor svetlih luči, pošilja Ti ga Tvoja ljuba mati: Sin, tukaj gori boš srečen.«

Da, tam bom srečen, zato se ne bojim sovražne krogle, saj mi prinese srečo in veselo svidenje nad zvezdami, svidenje z njo; ki me je učila moliti, ki me je ljubila, ki me je še v pomladi mojega življenja, mnogo prežgodaj, zapustila, ko še nisem vedel, kaj je materino srce.

Naj bo v teh dneh, ko se spominjamo vernih duš, to pismo in naša molitev posvečena njenemu spominu! In ona bo prosila Boga za nas vse, posebno še za svojega sina, ki se nahaja v nevarnosti, da doseže srečo, za katero ga je rodila in katero zdaj sama že uživa.

Pri njenem spominu Vas vse skupaj pozdravlja srčneje kot kdaj: Vaš L.....

»Ako hočeš biti junak — ostani pošten!«

Drugo pismence se glasi: Predraga sestra! Danes sem prejel tvoje pismence. Hvala lepa zanj! Zelo me je razveselilo poročilo, da je stric naročil zame »Slovenca«. Bom imel o prostih urah vsaj kaj dela in zabave. Tako mi sedaj ničesar ne bo manjkalo.

Ne boj se, draga sestra, zame! Z božjo pomočjo je ostal in ostane tudi L....., kot je bil. Slabih priložnosti je res veliko, več kot kdaj, a v teh časih se mi je okrepil tudi značaj in zrastle trdna volja, da vsemu kljubujem in ne padem, ampak stojim kot hrast, ki ga ne podere še tako silen vihar. Vidiš, zdaj se čuti volja, zdaj se kaže značaj in vzgoja, ki so nam jo dajali v zavodu. Tukaj šele lahko pokažemo, kaj smo, ko imamo vsakovrstne priložnosti.

Prav je pisal »Slovenec«: »Ako ho-

češ biti junak, ostani pošten!« In jaz hočem biti junak, — junak, ki pokaže, da zna Slovenec premagati tudi strasti. Z božjo pomočjo se vrnem zopet k Vam tak, kakor sem Vas zastavil.

Včeraj je zopet odšel en bataljon nad Italijane; z njim se je podal tudi moj tovariš iz Bele krajine — prvič na bojišče.

Tovarišev nimam posebnih; — pa saj mi je vsak vojak tovariš!

Srčno pozdravljeni vsi, zlasti Ti: Tvoj L....

Pri vojakihs vsak prijatelj.

Iz pisem Janeza Mraka, črnovojnika pri municijem oddelku na italijanskem bojišču:

Ljuba žena! Sporočam Ti, da sem prejel Tvojo dopisnico. Kako se mi godi tukaj? me vprašuješ... Sedaj se ne morem nič britožiti čez svoj stan tukaj na zlahitno cvetočem polju primorskega kamenja, ki je sedaj menda ravno v najlepšem cvetju. Mislim, da mu tudi mrzla burja ne bo škodovala, ker ga še italijanska toča ne more ugonobiti, čeprav neprestano divjajo črni oblaki in švigajo semintja ognjene strele vsled Cadornovega povelja. Sloveče polje apnenega zruja še stoji; zaman je vsa železna toča. Italijani drugega ne dosežejo kakor vsak dan eno novo blamažo. Prav tako se mi zde, kakor mladi ptiči v gnezdu; vsak dan bi radi sfrčali, a imajo še prekratko perje, da bi se prosto sukali po zraku. Znanprej so pa že tudi pripravljene cesarske in kraljeve škarje, da mu pristrižejo njegove predolge peruti. Naj pomnijo Italijani, da nam je polenta samo za prikuho, z glavnim obedom smo pa že pri kraju. — Iz tega spoznaš, da se nam zdaj ne godi slabo in je tudi v resnici boljše kot je bilo v Galiciji. Ne manjka mi preveč kruha in drugega potrebnega, pogrešam samo Vas domače, ker tukaj nimam nobenega znanca, da bi bil iz mojega rojstnega kraja. To je dobro, da je tukaj pri vojakihs vsak prijatelj, čeprav ga nisem še nikdar videl. Ljudje so pa tudi dobri, posebno, ker smo slovenske krvi.

Italijanske granate sem doslej videl samo od daleč; v bodoče pa pričakujem, da jih bom opazoval tudi od bližej; pa naj bo po božji volji! Saj sem jih v Galiciji tudi gledal, a sem še vedno zdrav in dobre volje. Upam, da se mi tukaj ne bo slabše godilo kakor v Galiciji. Mislim si pa: Vojska je, vojske so že bile; vsi niso nikdar tam ostali, vsi pa tudi niso prišli nikdar domov...

27. oktobra. Polentar sili sem že pol leta. Tako, kakor je bilo od 19. do 24. oktobra pa še tudi ni delal. Noč in dan je streljala artiljerija tako, da se ni razločilo, ali je en strel, ali jih je več. Bilo je kakor v peklu. A vse zastonj. Ze več ko eno leto sem blizu fronte, a kaj takega še nisem slišal. A vse zastonj. Tudi s takim peklenjskim ognjem ne more Italijan nikamor drugam, kakor nazaj, kamor ima pač odprto pot. Tudi meni je polentar požrl mnogo mirnih noči, ko bi bil drugače lahko sladko

spal, tako sem moral biti pa na cesti med postajo in D..., kamor je makaronar metal jeklo in svinec. Ponoči namreč prevažam »caherlin« proti italijanskim mrčesom.

Zdrav sem, hvala Bogu, kajti tukaj je jako svež zrak, ker ga burja čisti in odnaša sproti vse škodljive snovi tja na morsko gladino. Zimska pesem tukajšnje burje je prav posebno režoča. Zraven pride pa za nameček še železen krompir, ki ga mečejo italijanski zrakoplovci. Zadnjič je padlo na postajo N. kakih 6 bomb, ki pa niso napravile posebne škode. Tudi jaz sem bil v tistem času na postaji. Gledal sem proti nebu in se čudil da ima ta ptič tako čudno bl...o.

Želim vsem zdravje in srečo ter veselo svidenje.

Kako mislijo Italijani o vojski.

Neki vojak poroča iz pogovora z laškim ujetnikom sledeče: — Govoril sem s korporalom, ki je porabil jutranjo meglo ter jo odkuril k nam. Govoril je dobro nemški, ker je delal sedem let v Pforzheimu pri Monakovem. Ko sem ga vprašal, zakaj je ubežal, je rekel: »Truden sem, zadosti mi je vojne. Na Sabotinu smo izgubili 1000 mož samo pri enem napadu. Nihče nas ne veruje več, da pade Gorica. Vsi delavci pri nas mislijo o vojni kakor jaz; le oni, ki so jo povzročili, so drugih misli. Vam se godi bolje; bojujete se za domovino, ki vas preživlja. Kadar se za jz vrnem po vojni domov, treba mi bo zopet navezati culo in iti v tujino.«

Drug ujetnik se je rajši šalil: »Cadorna je rekel, da bomo tretji dan ofenzive v Gorici; a da bomo imeli vodnike na tej poti, tega ni povedal.«

Poleg takih elementov je tudi mnogo oddelkov, ki se bore z junaškim preziranjem smrti. Znani so v tem alpini in bersaglieri. Pri Podgori je isti bataljon osemkrat jurišal na isto postojanko. Pri osmem naskoku je bilo še 100 mož, ki so jih naši ujeli.

Junak — do smrti!

Dopisnik »Slovenca« poroča:

Srečam ranjenega Dalmatinca, ki prihaja počasi iz bojne črte. Bled, krvav, izmučen. Ko me zagleda, se nasmehne.

»Talianac jih je opet dobil!«

»A ti si ranjen! Zakaj ne čakaš voza?«

Imel je težko rano na desni strani prsi in mrtvaški pot mu je kapal s čela.

»Žigicu mi daj, da vidim, kako duboka jest rana.«

Mene je spreletel mrz, a on mi smehljaje stisne roko in gre dalje. Na pol poti se je zgrudil mrtev na tla.

Veliko dožive...

Praporščak Fr. Kvas je popisal veliko zanimivih prizorov iz vojske. Da hvali tudi Dalmatinca, ni čuda. — »Videl sem,« — pravi — »Dalmatinca, ranjenega na obeh rokah, pa le pelje ranjenega Italijana, ne sicer preveč nežno, a vendar dobrohotno. Zraven mu govori: »Da so moje roke zdrave, zadavil bi te bil v boju kot psa, p..... Italijan...«, in ga pelje dalje na obvezovališče.

Tudi smejali smo se v teh dneh ujetim Italijanom. Z nepopisnim veseljem so te-

katli po jarku proti tunelu, kamor so jim Janezi in Dalmatinci kazali pot. Pa kako prisrčno so nas pozdravljali: »O fratelli, o cameradi — o bratje, o tovariši!« Podajali so nam roke drug za drugim, ponujali jesti, zraven pa klicali: »Eviva l'Austria — živela Avstrija!«

Hudo je bilo v vojski, a danes je vse pozabljeno. Kranjski Janez je in ostane — Kranjski Janez. Ko pride iz boja, par ur samo pripoveduje, kako se mu je godilo, kako je padla granata meter pred njim v tla in ga ni zadela; pripovedujejo usodo svojih tovarišev: kako je ta padel, kako oni, kako je bil ranjen eden in drugi.

Ko so pa uro za fronto, ko zagledajo prvo vino v kozarcu, zavriskajo in pozabljene so granate in šrapneli, boji in trpljenje, kri in vzdihovanje. Vse pozabljeno, kot da ni bilo. Le še šaljive dogodke z Italijani si še pripovedujejo, po močeh in zmožnostih olepšane s fantazijo.

Nato pa pride pesem. Sicer pogreše tuintam dobrega pevca, morebiti je padel tisti, ki je pel »naprej«, in bil ranjen, ki je pel »čez«, a dobi se drugi namestnik.

Čudno, da se največ poje po hudih bojih. Seveda, vsak se veseli življenja, nad katerim je že naredil križ, in ga ve ceniti.

In ponosen je kranjski fant, ko ga po boju pohvalijo. In pohval dežuje po takih dneh! Jaz pa čakam, da kdo reče besedo: Narod, ki je dal take ljudi, dobi vredno plačilo in otrokom bodo rasli sadovi iz krvi, iz srčne krvi njihovih očetov.«

»Ta dan bom pomnil...«

Jožef Kleva, doma v Maliji pri Portoroze, piše dne 1. novembra z italijanskega bojišča:

Dragi oče! Vas in vso družino posebno zdaj po tem hudem boju lepo pozdravim ter naznanjam, da sem še živ in zdrav. Za nekaj časa so nas poslali iz prvih vrst, da se nekoliko odpočijemo. Sami že gotovo veste, kako strašne boje smo imeli te dni. Zame je bil najhujši 22. oktober, ravno moj rojstni dan. To Vam rečem: Če še sto let živim, bom na ta dan imel vedno praznik in bom šel k sveti maši. Odkar imamo vojsko z Italijani, še ni bilo tako gloznh ur kot takrat. Zmago si je priboril naš drugi bataljon 47. pp. Ko so Italijani z veliko premočjo vdrl v naš jarek, se je 87. pešpolk celo noč trudil, da bi vrgel sovražnika nazaj; nato pa pride naš drugi bataljon, in sicer zjutraj ob osmih (22. oktobra). Z golimi bodali smo se vrgli nad Italijana ter kričali »hura!«, »hura!«. Vrgli smo ga. Malokateri italijanski vojak je ušel našim bajonetom.

Radi tega junaštva smo bili pohvaljeni od zbornega poveljnika; tudi en član cesarske hiše je bil navzoč pri tej pohvali. — Dne 28. oktobra smo mi zmagalci defilirali pred poveljnikom 5. armade, generalom Boroevičem. Ljubljeni vojskovodja se je z vojniki pogovarjal v slovenskem jeziku. Drugi dan nam je poslal pismeno zahvalo nadvojvoda Friderik.

Ko smo zapodili Laha proti Tržiču, smo zajeli nebroj municije: strojne puške, ročne granate in drugega vojnega materijala. Pred nami so bili celi kupi mrličev. Med ujetniki so bili tudi Francozi. Pete je pa malokdo odnesel, ker smo jih pridno

zasledovali. Tako smo rešili celo fronto, da ni bila obkoljena.

Danes sem bil tako srečen, da sem bil pri sveti maši v neki zapuščeni vasi. Spomnil sem se tudi naših mrtvih in ranjenih tovarišev . . .

Silvin Sardenko:

Trikrat enajst vojnih.

Po narodnih motivih.

XXIII.

»Kaj še havptman govori:
Ali imate več takih ljudi?«

Cvet in pesem v slednjem vozu.
Vlak vojakov svatbenih;
»Hajdimo na bojno svatbo!
Vid je tih.

Stotnik se mu strog približa,
čudi resnim se očem:
»Ti pa nisi vdan cesarju?«
Vid je nem.

Bitka. Stotnik praša: »Fantje!
Koga bi čez hrib poslal?«
Vsi so tihi, vsi so nemi.
Vid je vstal.

Šel in vračal se je s hriba,
ali vrnil več se ni.
Strel sovražni! Vid se zgrudi
v lastno kri.

Izza hriba bratske trume
bratom nesejo pomoč.
»Dobrodošli!« Vid jim vzdihne
vmirajoč.

Stotnik gleda z daljnogledom:
»Dajte mu najvišji red!
V delih bil je vdan cesarju —
brez besed.«

XXIV.

»Zdaj mi bomo s šturmom vselili
bomo vročo kri prelivali.«

Povelje pride: »Nazaj, možje!
Končajmo neplodno igro,
pustimo zverinsko tigro
nasrččaj se črne prsti —
ne naše krvi!«

»Nazaj?!« Začudijo se možje:
»Slovenski polk nazaj ne gre.
Pa bodi tigra ali volk,
pa bodi grom še toli dolg,
nazaj ne gre sedemnajsti polk.«

Kalvarija krvavi vrt —
škrlatne snope veže smrt.
Junak še ob grobu ni potr, umira,
prosi vroče:
»O bratje bistro Sočel!
Nikar ne za las z domačih tal,
da v zemlji domači bom zaspal.«

Utrujena baterija molči;
junak v domači zemlji spi.
Junaštvo čez tihi grob hiti:
Slovenski polk železni,
kovan v ljubezni.

XXV.

»Je fantič urlavbar,
na smeh se drži.«

Privriskal je na vrh vasi,
vesel korak,
na prsih pa svetinje tri —
junak.

On vrača se od bojev treh —
treh slavnih zmag.
»Rojaki, hoj!« — Vsi vro iz vež
na prag.

»O ti! Kako si zlat in zal!
Seve, naš rod:
Kjer hodi lev, zmaguje moč
povsod.«

XXVI.

»Zjutraj zgodaj vstala bom,
na granco se peljala bom.«

»Hčerke moje, kaj bi storil?«
Oče hčeram je govoril.
»Puške bi vam dal jeklene,
meče bi vam dal iskrene;
vodil bi vas v boj krvavi
v boj krvavi k bojni slavi.
Danes, hčere, kakor hleba —
je junakov domu treba.«

»Ljubi očka, brez zamere!
Odvrnile so mu hčere:
»Roka naša je jeklena,
duša naša je iskrena.
Ranjenci so bojna polja,
kjer zmaguje naša volja.
Danes, očka, kakor hleba —
je junakinj domu treba.«

Gospodarske vesti.

Gospodarski in tržni pregled.

Skoraj gotovo ne bo mogoče za spomladno setev dobiti superfosfata, ki se je našim kmetom zelo priljubil. Saj vedo, kako se je s porabo fosfata pomnožil poljski pridelek. V severnih deželah so začeli zelo priporočati, naj se letos poberejo povsod kosti zaklanih in pobitih živali. Tovarne napravijo iz kosti najprej lim; ostanek pa porabijo za kostno moko, ki ima v sebi do 18 odstotkov fosforne kisline, torej še precej več kakor navadni 14% fosfat. Koliko tisoč kilogramov kosti bi se lahko dobilo v deželi! Na kmetih bi jih seveda ne bilo posebno veliko, poznalo bi se pa le; v mestih bi se dobile pa velike množine, ki bi pripomogle, da bi se drugo leto več pridelalo. Organizacije potrebujemo in nekoliko pazljivosti. —

Kakor se kaže, bosta iz kupčije prešičev izginila ona dva kilograma popusta in 1 K zavarovalnine, ki jo je kupec vedno zahteval. Kmet proda na čisto vago. Kupec pa pravi: »Prešič je nabasan; meni ona krma nič ne koristi.« Ima zase tudi prav. Ker zdaj vojaška uprava čisto težo plačuje, se branijo kmetje trgovcem in kupcem popust dovoliti. »Kolikor tehta, toliko se plača.« Zavarovalnina se tudi kme-

tu odtrga, navadno 1 K za žival. Toda naši prekupci ne plačujejo zavarovalnine, ker jim le malokrat kaj pogine.

Romunska vlada je dovolila izvoz žita, za dovoljenje se plača visoka carina. Carina znaša v zlatu za 100 kg pšenice, rži, kakor tudi pšenične ali ržene moke po 6 frankov, zdaj našega denarja nad 8 K; za 100 kg ječmena ali ovsa ter tozadevne moke po 5 frankov; od turščice ali turščične moke po 4 franke; od fižola, leče ali drugega sočivja po 9 frankov; od lanu in drugih oljnatih semen ali janeža po 10 frankov; od prosa 3, od otrobi ali lanenih tropin po 2, od lanenega olja in vseh ostalih olj po 10 frankov, torej čez 13 K za 100 kg. Če bomo tam veliko kupili, bodo Romuni kmalu bogati postali. Na Grškem se prodaja prav dobro vino 100 litrov za 18 do 20 frankov, kakor nekdanje čase pri nas. Olje (za jed) se tudi tam draži. Večinoma ga Angleži pokupijo.

Marsikdo bi rad vedel, kakšno ceno imajo zdaj živila drugod, zlasti v Ameriki. Kakor smo vedno pravili, je letos žita in drugih živil povsod veliko zrastle, da se nam lakote ni treba prav nič bati. Zato vidimo, da so cene v Ameriki precej nizke. Po poročilu avstrijskega ministrstva (Waarenpreisbericht št. 44) velja v Ameriki 100 kg pšenice 19,09 K, ovsa 13,09 K, turščice 11,65 K, pšenične moke 32,20 K, sladkornja 48,53 K, svinjske zabele 95,20 K, kave 82,96 K, petroleja 12,97 K, bombaža 126,43 K. Cene so prav malo višje, kakor druga leta. Na Angleškem seveda tudi zdihujejo pod draginjo, ker je vožnja draga. Najbolj primanjkuje tam jajc. Prejšnja leta so dobili Angleži za več milijonov jajc z Ruskega, iz Bolgarije in Avstrije. Kupčija je šla večinoma skozi našo državo. Zdaj se je ta uvoz popolnoma ustavil. Jajca so se na Angleškem za 40% podražila. Če so dali popred za eno jajce 10 vinarjev, velja zdaj tam 14 vin.

Pri kupčiji z maslom so Angleži danes dobro pritiskali. Kakor znano, je šla večina danskega in holandskega masla na Angleško. Letos je hotel vsak z maslom kupčevati. Noben odjemalec si ni upal postaviti cene za maslo. Svojemu zalagatelju je samo brzojavil: »Kupite mi masla! To se pravi: »Jaz plačam vsako ceno.« Če je ceno postavil, potem masla gotovo ni dobil. — Desetkrat več je bilo naročil kakor blaga. Denar so seveda naprej pošiljali. Maslo se je dražilo tudi za Angleže, ki so vsled tega hudi postali. Dancem so kar naravnost povedali: »Ali vi s cenami nazaj, ali pa mi maslo pustimo.« Danci so dobro vedeli, kakšni odjemalci so Angleži in kako plačajo tudi v miru. Zagotovili so jim, da bodo tudi zanprej dobili maslo po primerni ceni. — Sploh pa zdaj masla po poročilih »Molkereizeitung« št. 22. po celem svetu primanjkuje.

Marsikateremu se bo čudno zdelo, da imajo Tirolci 20.000 glav goveje živine preveč. Od vojne uprave se je od maja zahtevalo po istem poročilu (M. Z. 22.) na mesec 28.500 q, torej skoraj ravno toliko kakor od Kranjske na mesec in se je obenem prepovedal izvoz. Vojna uprava je pa dobivala meso tudi drugod, da bi se kmetom varovala plemena živina. Prepovedalo se je klati teleta in rekviriralo ve-

liko sena za vojaško upravo. Kmetje pravijo, da ne morejo vse živine prerediti. Saj je Tirolska prva živinorejska dežela v državi, ki skoro edino od živine živi. Teh 20.000 glav bi radi precej oddali, ko bi bilo mogoče. Iz tega se pa tudi razvidi, da nam klavne živine ne bo tako hitro zmanjkalo.

V in o m o s t u pa vendar mleka primanjkuje. Meščani pravijo, da izvira to odtod, ker se je prepovedalo teleta klati. Kmetje morajo mleko dajati teletom, ker jim druge krme primanjkuje. Nadalje primanjkuje po vsej tirolski deželi močnih krmil, manjka zabele in jedilnega olja, da so kmetje prisiljeni več mleka doma porabiti, manjka dobrih delavcev, zato se več mleka doma porabi. To so enake težave, kakor povsod na Avstrijskem.

Zadnje pomladansko štetje avstrijske živine kaže, da število govedi ni posebno manjše postalo; le v starosti je znaten razloček. Male živine je še veliko, odraščeno so pa zelo poprodali. — Prešičev je res veliko manj naštetih, toda tega se nam ni treba prav nič bati. — Gospodarji imajo rajši plemene svinje, ki šele spomladi, ko je že toplo, skotijo mladiče. Kočarji pri nas jih šele maja, ko začne zelenje rasti, dobijo od drugod. Ko bi jih bilo pa tudi manj, je to najmanjša skrb, ker se pri prešičih število v enem letu lahko za polovico pomnoži. Torej smo lahko brez strahu, da ne bo posebnega pomanjkanja živine.

Goveja živina se je pretekli teden prodajala na Dunaju po cenah prejšnjega tedna; najboljši voli po 3 K 30 vin. Prešiči so šli v ceni nekoliko nazaj, čeprav je bilo živali nekaj manj. V huštem mrazu bo treba tudi več zabele. Za našo deželo imamo še preveč prešičev. Gledati bo le treba, da ne bo šla mast iz Ljubljane v druge kraje.

Dunajski trg. Dne 17. novembra so na dunajski trg pripeljali 4077 debelih prešičev in 1777 prešutnikov. Cena je nekoliko padla (za 5 do 20 K pri 100 kg), ker ni bilo kupcev in se ponudniki in odjemalci niso mogli zjediniti. Pri prešičih III. vrste pa so cene z ozirom na težavno porabo mesa padle za 30 do 40 K pri 100 kg.

Slabo shajanje zimskega žita.

Letos smo imeli neugodno vreme za setev zimskega žita, tako da nikakor ni šlo z delom naprej. V novembru smo, toda pšenica in ječmen nista v zemlji. Po nižjih legah, ki so bile poplavljeni, sploh še niso ljudje nič sejali, ker se zemlja ne more osušiti. Pa tudi po drugih legah je še dosti praznih njiv, ki čakajo obdelovanja in setve. Namesto da bi se bilo žito že lepo obrastlo, so njive še vedno puste in prazne.

Pa tudi po njivah, ki so se v zadnjem času obsejale, ne gane rasti na nobeno stran. Pšenica in rž kažeta sicer kali, ki pa ne morejo ven. Žito ždi in miruje, ker mu moko in hladno vreme ne da rasti. V takih letih se je zlasti pri rži bati, da nam zatehni in onemore. Pa tudi pri pšenici, če bo izklila, bodo rastlinice oslABLJENE in bodo težko prenašale zimske neugode. Le ugodna in dosti gorka jesen bi utegnila še pomagati, da se mlade rastline okrepe

in popravijo. Če bo pa moča še kaj časa trajala, ali pa če obleži zgodnji sneg, potem se moramo opravičeno bati, da bo zimska strn trpela, in da jo bo treba spomladi preorati.

Na marsikateri njivi, ki je bila le v sili in dežju obdelana, se tudi seme ni moglo dobro spraviti v zemljo, kar vidimo posebno pri pacasti ilovnati zemlji. Mnogo semena je obležalo na vrhu, ki ga bodo pozobale vrane ali pa pokončali drugi škodljivci. Tudi na ta način bodo setve redke, pridelki pičli.

Da zimska setev tako slabo shaja, je krivo hladno in mokro vreme v jeseni in neugodni zimi. Novejše preiskave pa kažejo, da tiči pravi vzrok v neki glivici, ki se v takih neugodnih letih razvija na žitni strni in ki nastopi lahko že na kalečem semenu ali pa pozneje. Glivica sama pride v zemljo s semenom. Pri kalečem semenu povzroči, da ne more izkliti. In če nastopi pozneje na obrastlih rastlinah, pa povzroči, da nam pod snegom segnujejo. Ta glivica se imenuje s n e ž n a p l e s e n j (Schneeschemmel, Fusarium nivale) in jo je pri segniti strni lahko opaziti na značilnih pajčevini podobnih nitih, s katerimi so listi prepreženi. Proti tej glivični bolezni se je našlo sredstvo, ki se z uspehom uporablja na Nemskem. To sredstvo je s u b l i m a t (živosrebni klorid) ki se prodaja pod imenom »fuzariol«. Fuzariol je sivozelenkast prah, v vodi se hitro raztopi in je silno strupen. Naročiti se ga more le proti oblastvenemu dovoljenju. Za 100 kg semena je treba le 20 gramov sublimata, ki se rastopi v 20 litrih vode. Posoda mora biti lesena. Seme je razgrniti na podu in pomešati z raztopino tako, da se med počasnim prilivanjem tekočine pridno meša. Vsako zrno mora biti dobro zmočeno. Ker je sublimat zelo strupen, je treba previdnosti. Roke in posodo je skrbno oprati. Namočeno seme ni za nobeno drugo rabo, ker je strupeno.

Fuzariol se rabi najbolj za rž. Rabi se pa tudi za namakanje pšeničnega semena, ki se s tem obvaruje baje tudi pred snetjo. Za letos je seveda vse prepozno, da bi se mogla namakati rž in pšenico s tem sredstvom. Pač pa bo treba, da bomo prihodnje leto delali poskušnje s takim namakanjem semena.

Za letos pa hočem opozoriti naše gospodarje na to, da naj opazujejo slabo shajanje letošnjih setev in da naj gledajo, če ne bo škodovala tudi pri nas ta glivica. Naj se pazi na to zlasti pri rži in sicer na takih mestih, kjer je rž redko izšla. Spomladi naj se pa pregleda žito, ko sneg skopni, če ni napadeno od snežne plesnobe.

Zaradi slabe in zakasnele jesenske setve in zaradi slabega shajanja letošnje setve pa moramo biti pripravljene, da bo treba spomladi morda eno in drugo strn preorati in obdelati s spomladnim žitom, da bo treba sejati več ovsa itd. Bog daj, da bi letošnje setve vzlic vsem neugodnostim sedanjega vremena srečno ušle vsaki poškodbi, ali za vsak slučaj je treba vendar le imeti potrebno seme pripravljeno.

Rohrman.

Uporaba kosti.

Vsled vojnega stanja se v monarhiji vedno bolj čuti pomanjkanje fosforatih ametnih gnojil, ker se surovina za izdelovanje mineraličnega superfosfata, fosforit, sedaj ne more uvažati. S tem, da bi se izdelovala večja množina kostne moke, ki bilo možno nadomestiti inozemski fosforit.

Iz tega je razvidno, kake važnosti je za kmetijstvo poraba kostne moke in kako potrebno je nabiranje kosti. Vsak posameznik naj pri tem po svojih močeh in ne-sebično sodeluje, ker se tako pospešuje za bodočnost preskrba ljudstva z žitom in drugimi živili.

Po deželi in manjših mestih so nabirali kosti navadno trgovci s cunjami in krošnjariji, ki so oddajali nabrane kosti trgovcem, ti pa zopet tovarnam. Vsled izrednih razmer pa sedaj primanjkuje teh potujočih trgovcev in je torej na drug način treba skrbeti za nabiranje kosti. Priporoča se, da občine same uredi nabiranje kosti s tem, da ustanove nabiralnice. Tudi šolska mladina lahko nabira kosti od hiše do hiše.

Pri nabiralnicah zbrane kosti bi se potem prodale najbližjemu trgovcu s kmetijskimi pridelki. Dunajska »Colandruža (Dunaj I., Fischhof št. 3) ki oskrbuje skoraj vsa tozadevno industrijo, bo na vprašanje rada imenovala najbližnjega svojega agenta.

Iz deželnega odbora. Večkrat se pripeti, da prihajajo deželnemu odboru nasveti in prošnje v brezimnih dopisih. Deželni odbor je že enkrat izjavil, da se na brezimne dopise ne more ozirati. Kdor piše deželnemu odboru, naj se tudi podpiše. Le potem se pismo zamore vpoštovati in rešiti.

Pri tej priliki se opetovano povdarja, kar je itak splošno znano, da deželni odbor nima pri določevanju cen fižolu, žitu, krompirju itd. nič odločevati. To je zgolj vladna zadeva.

Občine, ki naročajo ogrsko moko, in plačajo denar pri svojem okrajnem glavarstvu, oziroma po položnicah, ki jih prejmejo pri svojem okrajnem glavarstvu, naj o tem istočasno obveste tudi »Zavod za promet z žitom v Ljubljani«. Ako namreč ta zavod o vplačilu nič ne ve, ne prevzame nikake odgovornosti, da bo moka pravčasno dospela. Pripominja se, da vsled prevoznih težkoč itak pride od naročila do prejema ogrske moke 6—8 tednov.

Ječmen in oves. Pokazalo se je, da kmetovalci po mnogih krajih dajejo oves in ječmen — deloma sam, deloma zmešan z drugim žitom — v mlino za moko. »Zavod za promet z žitom ob času vojne« opozarja, da je po ministrski naredbi z dne 21. julija drž. zak. št. 203 to zabranjeno. Utegne se pripetiti, da se bo poleg kazni oves in ječmen zaplenil, če se najde v kakem mlinu. Kot krušno žito je določena pšenica, rž, in kjer se je kaj pridelalo, tudi ajda. Kdor krušnega žita ni toliko pridelal, kolikor ga dovoljuje zakon za porabo njegovi družini, prejme od županstva potrebno množino pšenične, oziroma ržene moke. Od ječmena in ovsa pa si sme obdržati vsak kmetovalec le toliko, kolikor ga rabi

vsakdo za seme in poleg tega za krmo: od ječmena eno četrtino od celega pridelka, od ovsu pa, kdor ima konje, po 1 kg za enega konja na dan. Ostala množina ječmena in ovsu pa se mora oddati komisijonarjem »Zavoda za promet z žitom«.

Holandske krave. Od c. kr. notranjega ministrstva legitimirana nakupovalnica na Dunaju ponuja brez obveznosti 500 visoko brejih krav, ki se oddajo v mesecih novembru in decembru in postavijo na železnico v Holandiji. Krave so živinozdravniško preiskane, zajamčeno zdrave in žive naložene. Cena: 215 kron za 100 kilogramov. Ako krava med vožnjo v vagonu stori, je tele prejemnikovo. Nakupovalnica jamči tudi za 20 litrov mleka na dan. Vsak transport ima za tri vagonne enega spremljevalca, za katerega je plačati na dan 15 kron in potovanje domov. Naročila za te krave je izročiti pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani. Ponudene holandske krave utegnejo stati na Kranjsko postavljene po 1300—1400 K komad. Priporoča se, da take krave naroče le umni živinorejci, ki zmorejo visoke nakupne stroške in ki imajo dovolj krme in sicer v pokrajinah, kjer se redi pincgavska in simodolska živina. Staviti bi bil pogoj, da se jim odkazejo samo rdečelisaste holandske krave.

— **Ureditev cen svinjskemu mesu in masti.** Iz Budimpešte se poroča zasebno: V sredo so se končala posvetovanja o cenah prešičjemu mesu in masti. Temeljem teh dogovorov se izda na Ogrskem in v Avstriji odlok, ki določa ceno svinjskemu mesu s 5 K 20 v., po 28 dneh se zniža cena na 5 K in čez 28 dni na 4 K 80 v. Cene masti se določijo s 6 K 80 v., čez 28 dni s 6 K 50 v., nato po 28 dneh s 6 K 20 v. in končno s 6 K.

— **Zakaj je moka tako draga?** »Kärntner Tagblatt« ponatiskuje iz graških listov: Če pregledamo cene moki in pšenici zadnjih petih let, dobimo, da je bila razlika med kilogramom pšenice in kilogramom moke (ničle) pred vojsko samo 16 do 18 vinarjev. Celo lani oktobra meseca, tedaj že med vojsko, se je ta razlika povišala le na 21 vinarjev. Danes pa znaša 46 vin., kajti kmet dobi od vojničnega zavoda za kilogram pšenice 34 vin., najfinejša moka je pa po 80 vinarjev. Odkod je mogoča tako velika razlika? Da računamo natančno, vzemimo, da se iz kilograma pšenice (34 v.) namelje samo tričetrt kilogr. moke (60 vin.). Treba je tedaj pojasniti razliko 24 vin. Mlinar dobi kot plačilo 2.18 vin. od kilograma, vojničnitni zavod vzame 4 v. molar 8 vin. od kilograma, v čemer so računani dovozni stroški in njegov zaslužek. Stroški teh treh znašajo tedaj 12,8 v., treba je tedaj pojasniti še 11,2 vin. Od tega odpade par vinarjev za voznino. Ostalo pa očitno pripade komisijonarjem vojničnega zavoda. Tako požre voznina in vojničnitni zavod s svojimi pisarnami in agenti pri tri četrt kg moke 15,2 vin. S pomočjo vojnega žitnega zavoda smo prišli z dežja pod kap. Omejil se je sicer zaslužek kmetov in molarjev in se je moka skoro izločila, zato pa požre vojničnitni zavod veliko več kot sta kdaj prej zaslužila kmet in molar. Uspeh vsega tega pa je, da moramo moko in kruh tako drago plačevati, da je že kar greh.*

Cenitev po vojni povzročene škodo.

Da se po vojaštvu na nepremičninah povzročena škoda čim preje poravnava, je 5. armadno etapno poveljstvo sledeče odredilo: 1. Prijavljeno škodo naj dotični vojaški oddelek s sodelovanjem županstva takoj na lici mesta potom mirne poravnave uredi. Škodo, ki znaša nad 100 K, mora odobriti 5. armadno etapno poveljstvo. 2. Če se poravnava ne da doseči, je škod čle le mogoče po dveh zaprišeženih cenilcih oziroma vsaj po dveh nepristranskih možeh dognati in s posebnim izkazom prijaviti politični oblasti. 3. Ta potem te izkaze s sodelovanjem davčne oblasti pregleda. 4. Če znaša napravljena škoda v eni občini nad 500 K, jo je treba potom komisije dognati. K tej komisiji je povabiti tudi kako v bližini se nahajajočo vojaško osebo s posredovanjem etapnega postajnega poveljstva. Na ta način pregledani izkazi se potem pošljejo c. in kr. 5. armadnemu etapnemu poveljstvu, ki nato oškodovancu prizna primerno odškodnino. 5. Če se oškodovanec ne zadovolji s priznano mu odškodnino, stopijo v veljavo določila § 33. o vojnih dajatvah, po katerih določbah oškodovanec lahko svoje zahteve pismeno ali pa ustmeno naznani pristojnemu županstvu tekom šestih mesecev od dneva, ko je bilo v zmislu § 2. razglašeno, da se je dolžnost vojaških dajatev končala. 6. Kdor poskusi dobiti odškodnino za škodo, ki je v resnici ni imel, ali kdor bi za že poravnano škodo še enkrat zahteval odškodnino, zapade kazenskemu zasledovanju.

Vojno posojilo.

Pri Kranjski deželni banki je bilo podpisane tretjega vojnega posojila skupno s podpisom banke za svoj račun, 4,830.800 kron. Med drugimi so podpisali v zadnjih dneh: knezoškof ljubljanski, g. dr. Anton Bonaventura Jeglič, dodatno k svojim prijavam za to posojilo v zneskih po 400.000 in 5.000 K, še nadaljnih 600.000 K, tako, da znašajo sedaj vse njegove prijave 1.005.000 K; realčnošolski zaklad 650.000 kron; Andrej Mejač, veletrgovina z vinom v Komendi, 20.000 K; po posredovanju župnika g. Jos. Logarja iz Žirov, je bilo sprejetih nad 150.000 K in od teh še nekaj neobjavljenih: Franc Lenger, občinski tajnik in posestnik v Žireh, 50.000 K; Čevljarska gospodarska zadruga Žiri-Dobračeva, dodatno k prijavi po 2000 K še 6000 K; Marijin oltar v Žireh, 5000 K; Marija Pintar, Selo pri Žireh, 1000 K; Matija Mlakar, Mrzlivrh pri Žireh, 3000 K; Janez Kavčič, Žiri, 2000 K; Anton Mlinar, Ravne-Žiži, 2000 K; Kmetijsko društvo v Žireh, 2000 K; po posredovanju župana v Nadanjem selu g. Mihaela Omahen: Jože Pajek, Veitka Loka, 2000 K; Jože Gros, Vel. Dobrava, 500 K; Franc Zupančič, Kriška vas, 1700 kron; Franc Omahen, Vel. Dobrava, 2000 kron; Franc Zadel, Radohova vas, 1000 K; Franc Brodnik, Vel. Loka, 2000 K; po posredovanju šolskega vodje v Mostah, g. Jankota Čepona in učitelja istotam, g. Jankota Arnskega, je bilo sprejetih prijav za okroglo 32.000 K, med temi naslednje: Florijan Lavrič, Moste, 11.500 K; Matija

Lavrič, mizar in posestnik, Novi Vodmat, zase in za otroke skupno 5000 K; Ivan Wostner, Novi Vodmat, 2000 K; Podobnik Julij, gostilničar in posestnik v Novem Vodmatu, 3000 K; Podporno društvo za učence II. gimnazije v Ljubljani po ravnatelju g. A. Stritofu, 1000 K; Buh Ignacij, posestnik v Zadolju, 2000 K; Franc Drobnič, župan in posestnik, Vel. Staravas, 4000 K; Franc Š., Ljubljana, 1500 K; Ivan Podboj, trgovec v Ljubljani, 1000 K; dr. Josip Demšar, profesor v Ljubljani, 1000 K; Josip Dostal, knezoškofijski tajnik v Ljubljani, 1000 K; Jerala Janez, Praše, 1000 K; Dolničar Ivan, Hrastje, 1000 K; Jožef Štupar, Korito, 3000 K; Matija Štupar, Korito, 2000 K; Franc Anžin, Tomačevo, 2500 K; K. Skulj, dež. poslanec, 100 K; Janez Košir, Osredke, 3100 K; Alojzij Tršan, župan, Tacen, 1000 K; dr. Aleš Ušeničnik in dr. Franc Ušeničnik, dodatni prijavi po 1000 kron. — Zdravstveni zastop Kranjska gora, 26.000 K; Št. Peter na Krasu, 20.000 K in 1200 K; D. M. v Polju pri Ljubljani, 11.900 kron; Moste pri Kamniku, 10.000 K; Ihan, 10.000 K; Postojna, 10.000 K; Ubožni zaklad v Vipavi, 7200 K; Knežak, 6000 K; Št. Vid pri Vipavi, 4600 K; Sodražica, 4000 kron; Grosuplje, 4000 K; Jesenice, okraj Radovliča, 3000 K; Domžale, 3800 K; Sv. Ana, 3600 K; Zminec, 3500 K in 500 K; Gospodarski odbor v Metliki, 3000 K; Predoslje pri Kranju, 2500 K; Mirna, okr. Novomesto, 2200 K; Rudnik pri Ljubljani, 2200 K; Aržiše, 2000 K; Velika Loka, 2000 kron; Senožče, 2000 K; Višnja gora, 2000 kron; Dol. Logatec, 1700 K; Velike Lašče, 1600 K; Vinji vrh, 1500 K; Črešnjevce, 1400 kron; Zagorica, 1200 K; Srednji Log, 1200 kron; Trebeljevo, 1200 K; Sušje, 1600 K; Zgornje Vreme, 1400 K; Šmarca, 1100 K; — Po 1000 K so podpisale sledeče občine: Kropa, Šmarjeta na Dolenjskem, Trojane, Poljane nad Škofjo Loko, Št. Jurij pri Grosupljem.

»Pasta Bcna«. Zadnjic smo omenjali, da je ta snov najboljše sredstvo zoper peronospero. Sedaj pa čujemo, da je ni več dobiti, ker je morala tovarna izdelovanje ustaviti; manjka namreč bakra.

Za naše gospodinje.

Krompirjevo pecivo. V vojnem času je postalo to pecivo bolj priljubljeno, ker ne potrebuje skoraj nič moke in pride večinoma po ceni. Ali vsaki gospodinjci se ne obnese. Ravno pri krompirju je treba vane roke, treba je premisleka, da je vsake primesi ravno toliko, kolikor se poda. Tudi vročina peči ali pečice mora biti jedi primerna. Krompirjeva jed ni dobra, ako stoji. Ravno kuhana ali pečena je rahla in okusna; ko se ohladi ali stoji, postane špehata in trda.

Prva zahteva, da se posreči krompirjeva jed, je ta, da je krompir dobro zmečkan; najbolje stori, kdor ga pretlači skozi sito. Zmečkan krompir je treba dobro premešati z jajci in kar še pride zraven. Kuharica mora natančno vedeti, koliko moke sme dodati krompirjevemu testu, kajti če je testo premokro, gre pri peki naglo navzgor in upade prav tako hitro, ko je prišlo iz peči. Tudi ni vseeno, ali vzameš za

Najnovejše z bojišč.

Razdejanje v Gorici. Opustošenje v Gorici vsled laških granat znači in kaže vandalstvo italijanske onemoglosti v najsvetlejši luči. Gorica je sedaj v razvalinah. Najlepša poslopja, vse glavne točke so porušene ali pa zgorele. Ogenj so otvorili Lahi 18. novembra ob štirih zjutraj; kano-nada, kakršne še ni bilo, je trajala do 10. dopoldne. Ljudje so čepeli v kletah, da si rešijo vsaj življenje. Ogenj je gospodaril v realnem posloju, Trgovskem domu; gor-el je Park hotel, mestno kopališče itd. Težke granate so padale na glavarstvo, na policijo, na hotel »Post«. Porušene so hiše okoli Travnika, Gosposke ulice, Semen-ške ulice; sovražni letalec je vrغل bombo na krasno stavbo — škofove zavode. Tež-ko je prizadet knezoškofijski dvorec in še veliko, veliko drugih hiš. — Vse to se je zgodilo v znamenju olike, ki jo Lahi oblj-u-bujejo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 22. novembra. Uradno se po-roč:

Italijani so ravnotako trdovratno ka-kor brezuspešno nadaljevali napad na celo goriško območje. Posebno ljut je bil boj v odseku Oslavje, kjer je preizkušena dal-matinska deželna bramba, podpirana po brabrem kranjskem pešpolku št. 17 pred-čerašnjim v sovražnih rokah še ostali del naše postojanke popolnoma vzela nazaj.

Južni del Podgore je bil petkrat na-paden. Obupni sunki Italijanov so se pa razbili deloma v ognju, deloma v bojih z ročnimi granatami.

Severno od goriškega območja so pre-koračile slabejše sovražne sile južno od Zagore Sočo. Zvečer je pa bil levi oreg reke zopet očiščen od sovražnika.

Vprašanja in odgovori.

Tr. Š. Č. V tem oziru ne moremo drugega reči, kakor kar pravi zakon o vojnih dajatvah: § 22. tega zakona pravi: Kdor ima stvari, ki morejo služiti v živež, n. pr. klavno živino, ta je dol-žan prepustiti te stvari vojakom. Vo-jaštvo more zahtevati take stvari po-tom županstva.

§ 27. pravi: Če se mudi, morejo za-htevati vojaški poveljniki in vojaške oblasti vojne dajatve kar po političnih oblasteh, v izrednih slučajih kar po ob-čini sami.

§ 28. Zahtevane dajatve za vojno

razdeli minister za vojno brambo na dežele, deželna oblast na okraje, te pa na občine in sicer tako, da se posamez-nikom, ki so dolžni dajati, ne onemo-goči gospodarski obstoj.

§ 32. določa odškodnino, ki se pla-ča v gotovini. Če to ni takoj mogoče, mora oblast vojne dajatve pismeno potrditi. S tem potrdilom se izkaže vsak-do, da ima pravico do plačila, ako že prej ni dobil odškodnine. Potrdilo daje poveljnik vojaškega krkela; pristavljen ima biti podpis in uradni pečat.

R. Sch. — Kapfenberg: Kako bo po voski z onimi, ki zdaj služijo kot aktivni vojaki ali so sploh kjerkoli pridcljeni v vojno službovanje, o tem se še ni nič ne razpravljalo, ne pisalo. Vsekako se pa lah-ko reče, da se bo vsa sedanja vojna služ-ba vpoštevala in zaračunala. V koliko in kako, to se bo določilo pozneje.

P. T. V. B. Tobak za svalčice se je nedavno podražil. Pred dobrim mesecem je bilo objavljeno po časopisih. Tudi »Do-moljub« je to reč omenjal. Starejše zaloge imajo še prvotne ovitke, ki so na njih natisnjene še stare cene; prodajajo jih pa po novem tarifu. Sam ne sme tobaka nihče podražiti. Bi bilo kaznivo.

Fr. M., Radna pri Sevnici. Kadar je južno vreme, se sliši in prav dobro razloči streljanje z goriškega bojišča po raznih na-ših krajih, nekje bolj, nekje manj. Po fizi-kaličnih zakonih, ki jih tu ne bomo razkla-dali, se čuje topovski grom in sploh zvok močnih detonacij v nekaterih oddaljenej-ših zračnih plasteh precej močnejše, nego v bližnjih. Bobnenje, ki ste ga slišali pri vas, je prihajalo od strašnega topovskega ognja za časa tretje obsoške bitke. Takrat je bilo vreme skoraj ves čas južno-vlažno.

J. Kr. Jurklošter. V Nemčijo pot ni za-branjena, samo preskrbeti si morate potni list, oziroma dovoljenje okrajnega glav-arstva in c. in kr. vojnega poveljstva. Oglasi-ti se je treba pri c. kr. okrajnem glava-stvu, ki potem uredi vse potrebno pri voj-nem poveljstvu. — Z drugimi pošiljatkami je pa pač večja težava. Predpisi in odred-be se v tem oziru vedno izpreminjajo in se naprej ne more vedeti, ali se blago sprejme ali ne. Tudi v slučaju, da ga na že-lezniški postaji sprejmo, ni zagotovila, kdaj bi prišlo na svoje mesto. Komur ni sila, naj sedaj v tuje kraje nič ne pošilja.

Laneno seme

se kupi v vsaki množini. — Ponudbe na A. Zankl sinovi, tovarna barv v Ljubljani

Usaka bolečina

In naj bo na kateremkoli delu telesa, se lahko odpravi, če se na dotičnem mestu poživi kro-ženje krvi in se umiri živce, te nositelje bole-činskih občutkov. — Oboje je moč doseči z vti-ranjem s Fellerjevimi jako priporočanum fluidom iz rastlinskih esenc zn. »Elza-fluid«. Tako ma-saže, kakor tudi izpiranja z »Elza-fluidom« je za boleča mesta prava dobrota. Takoj po vpo-rabi se čuti, kako kri na dotičnih bolečih mestih telesa hitreje kroži in kako se živci osvežijo in pomirje. Kdor je vporabil »Elza-fluid«, je sploh storil najboljše, kar je mogel storiti za odstra-njenje telesnih bolečin. 12 steklenic tega izbor-nega bol lajšajočega sred-tva stane poštnine prosto samo 6 kron, naroča se pristen pri le-karnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrğ št. 14 (Hrvaška). — Dobro je, istočasno naročiti tudi Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbara-krog-lice zn. »Elza-kroglice«, 6 škatlice 4 K 40 v poš-tnine prosto. — Oboje teh domačih zdravil na-domešča skoro domačo lekarno, ki naj bi jo imela vsaka družina. — Oni, ki jim kurja očesa grene življenje, se opozarjajo na Fellerjev tu-ristovski obliž, cena 1 K in 2 K. (— e —)

Dobre knjige.

Času primerna knjižica. Ravnokar ja izšla knjižica »Pravice vpoklicancev v voj-no službovanje in njih družin do vzdrže-valnin, podpor in preskrbnin. 1915. Zalo-žila Katoliška Bukvarna. Cena 50 vin. — V knjižici izve rodbina vojaka-rednika, ki je moral v vojno službovanje, kako je zanj preskrbljeno za čas vojske in kaj ji je storiti, če se ji je prošnja za vzdrževal-nino neupravičeno odbila. Vojak-invalid izve, kaj dobi od države, da preživi sebe in družino, ker vsled ran ali bolezni ne more več delati. Iz knjižice je dalje raz-vidno, kako je preskrbljeno za one, katerim je pobrala vojska družinskega načel-nika-rednika. Za vzdrževalnino, pokojnino in podpore je treba prositi, zato je gotovo v korist vsakogar, ki ga je vpoklicanec podpiral, da si nabavi knjižico in se sam prepriča, do kakih preskrbnin ima pravico in kaj mu je storiti, da jih dobi. Knjižica bo pa gotovo zanimala tudi vse druge, ki po svojem poklicu ali izobrazbi lahko da-do bližnjemu dober svet; dobrodošla bo zlasti našim županom, ker se v nji tudi že obravnava najnovejša vladna neredba o dovolitvi podpor invalidom in njih družinam. Knjižici je pridejanih več vzorcev prošenj; spisana je po uradnih virih sicer natančno, a vendar poljudno, da jo bo raz-umel vsak, ki zna čitati. Cena knjižici je tako nizka, da si jo lahko vsakdo nabavi. — Knjižica obsega brezplačno pridejane tudi Izjemne pošne določbe za časa voj-ske, bodisi v zasebnem prometu, bodisi glede poštnih zvez z vojakom na fronti in z vojnimi ujetniki v sovražnih državah. Do-bi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju. Lažje je obvarovati se bolezninego je zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znatno oienča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v vsah lekarnah K. 4.-

Schicht-Perilo — Bojno-Perilo

Cenejši in najboljši način pranja:

Zamoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom »Ženska hvala«. Perilo tedaj daljše kakor obično. Samo malo mila — najboljšo Schichtovo milo znamka »Jelena« — še je potrebno, da se najlepše perilo dobi. Prišchedjuje posel, čas, denar in milo.

Ominol je najboljšo sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in v hiši.

Dobiva se povsod!

6016

Smešnice.

Pred sodiščem. Sodnik: »Imate kak izgovor, ki bi vam kazen olajšal?« — Vlomilec: »Imam! Jaz le pri takih vlomim, ki so zoper vlom zavarovani.«

Čuden napis. Nekdo, ki je bil na Francoskem, je videl na nekem pokopališču take napis: »Tukaj pokopujemo le tiste mrličje, ki v tukajšnji občini žive.«

V ječi. Jetnik: »Ob tej hrani človek ne more dolgo zdržati. Moj dunaj! Ko bom teh dvanajst let presedel, precej pojdem domov!«

Lepa zaslopnost! Znanec: »Kdo je bil mož, ki vas je solznih oči zahvaljeval? Gotovo ste ga s svojim zagovorom »izrezali«, da je oproščen?« — Zagovornik: »Ne, ampak njegovo ženo sem zagovarjal; — tri leta je dobila!«

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 17. nov.: 62, 13, 25, 60, 55.
Dunaj, 20. nov.: 77, 63, 10, 59, 72.

SKRIVALNICA.

Kje je svetilniški paznik?

Izjava.

2462

Podpisani preključuje vse žaljive besede, s katerimi je nepremišljeno žalil čast. g. župana Franca Kogejca, kot neresnične in brez vsake podlage ter se g. Kogejcu zahvaljuje, da mu je žaljenje odpustil. V Motniku, dne 13. novembra 1915.

Tomaž Grabnar.

Starejši fant SODAR

ki bi opravljal vsa domača dela, se sprejme v službo pod »SODAR« na upravo »Domoljuba«.

32

500 K
Vam plačam
kako Va-
ših kurjih o-
čes, brada-
vje in trde ko-
že tekem
3 dni s kore-
nim brez
bolečin ne od-
pravi
RIA-BALSAM.
Cena lončku s posre-
dnim poslom K 1.—, 3
lončki K 2.—50, 6 lon-
čkov K 4.—50.
Kemeny, Kaschan
(Kassa) L., Dunaj (prejati)
12 12. Ogrsko.

Proti
protinu, revmi,
išchi ar, podagri,
z. čnmbol činem,
tudi pavoja hštra-
necih je še vsa-
kemu pomagal
Neuradin
Pišite takoj ponj na
Bären-Apotheke
Dunaj II, Teborstr. 6 K.
Cela doza K 3.—
pol v. — K 1.—50.
Čez 100 zahvalnic.

Učenec

ki ima veselje do krojaštva,
se sprejme pri F. Škrabcu,
krojaškem mojstru v Litov-
cah 14. p. Krievica Dov.
2414 (1)

!! Agitira te za
„Domol uba“ !!

Ovčjo volno

1757

vseh vrst in vsako množino kupuje po
najvišjih cen: h: J. GROBELNIK,
Ljubljana, Mestni trg štev. 22.

Kupi se takoj

po najvišji ceni vsako množino
jesenovega lesa Ia
bodisi okrogel (še stoječ) ali deske.
Orehovega lesa
I, II, in III, vrste, vsake mere.
Domačega kostanjevega lesa,
vsake vrste. Sprejmejo se tudi zastopniki,
Pismene ali ustmene ponudbe prosto vagon je pošil-
ljati trdkki;

J. Pogačnik, Ljubljana

2469 Marije Terezije cesta 13 (Kollzeje)

Zahtevajte

zastonj in poštnine prosto moj glavni
cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in
srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja
in jekla, potrebščin za gospodinj-
stvo in toaletu, orožja, čimnice itd.

Prva tovarna ur

Jan Konrad, c. inkr. dvor-
ni založnik Erux št. 781 (Češko).

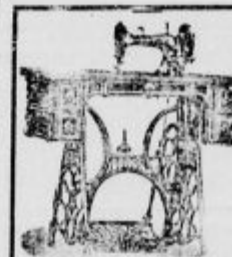
Nikelnaste Roskopt-ure K 3.—90, 4.—20, 5.—,
Srebrne K 8.—40, 9.—50. — Nikelnaste budilke
K 2.—90. Budilke z dvojnimi zvoncem K 4.—

Pošilja se po povzetju. — Nikak riziko!
Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Išče se gospod n.stva, kuhanja itd. popolnoma
vešča, izobražena mlada

gospodična

za boljšo samsko osebo. Ponudbe s spričevali
sprejema uprava lista pod št. 2453.

Priporočamo cene-
nemu občinstvu edino
domačo trdkko

IGN. VOK

špeciaina trgovina šivalnih
strojev in kries.

Ljubljana, Sodra ul. 6.

katera ima po ugodnih cenah in obrokih od
strokovnikov priznana najboljša šivalna stro-
je v Evropi in to so »PFAFF« v veliki izbori
in zalogi. 1830

10letna pisarna paracija!

Poča o vezanju vsak čas brezplačno. Prični posredovalci se iščejo.

Le enkrat v življenju!

50.000 spalnih odej po K 3.—50

za izvoz na Balkan dolocene a
radi nastale vojne priznanje,
iz pristne bronke Himalaja volne,
jako gorke, zelo priprav. za kimo,
osotl 2,5 cm dolge 130 cm široke,
v hrastnem crnastem meto-
s Kraknini barvanimi bordurkami
se bodo samo se kratak čas pro-
da-
ne za polovično tovarniško
ceno po K 3.—50 komad. — 10
spalne odeje so vsake dvakrat
toza denarja in se dote pri nas
po tak senzacionalno nizkih cen-
nah samo dokler je kaj zalore.

1 komad Himalaja spalne odeje stane je . . . K 3.—50
3 komad Himalaja spalnih odej stane je . . . K 10.—50
6 komadov Himalaja spalnih odej stane je . . . K 20.—
Samoprodaja po povzetju
M. Swoboda, Dunaj III 2, Hiessgasse 13—404

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi
Lorelejskimi lasmi ki sem jih dobila
po 14 mesečni rabi pomače, ki sem
jo iznašla sama. To je edino sred-
stvo proti izpadanju las, za njih rast
in negovanje, za ojačitev lasišča,
pri moških krepko pospešuje rast
brade, in že po kratki dobi daje lasem
in bradi naravni blek in poln st in
jih varu, e pred prezgodnjim osivljenjem
do najvišje starosti.

Lenček po 4, 6 in 10 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem
svetu s poštnim povzetjem ali denar
naprej iz tvornice kamor je naslavljeni
vsaj nročila

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt II.

Proti okuženju

se je treba sedaj še posebno varovati, ker nastopajo vsa
kojake nalezljive bolezni, kot škriaticca, kuga, osepnica, ku-
nera, legar. — Vred tega

na se vporablja

persod, kjer se take bolezni širijo, dobro razkuževalno sred-
stvo, katero naj bude v solugi v vsakem gospodinjstvu. Naj-
bolje razkuževalno sredstvo sedaj osti je glisum razku-
žuje prof. Lieberich, Proskauer, di Vistica, Van,
Pfeifer, Verton, Perik i. dr. nevidno

LYSOFORM

il je brez duha, nestrupen in cenen in se ga dobi v vsaki
lekarni in drogeriji za ceno 90 vin. za izvorno steklenico
lekarne stekla. L. činec Lysiforma je točen in zanesl. iv, valed
tessi ga zdravnik priporočajo za razkuževanje boln. postelj,
za izpiranje ran, oteklin, irigiratorjev in za protiseptične
obvete. 1465

Lysiformovo milo

je fino tosileno milo, ki vsebuje Lysiform in učinkuje pro-
septično. Vporablja se lahko tudi pri najbolj občutljivi
se. Zastojne se lahko tudi pri najbolj občutljivi
se. Zastojne se lahko tudi pri najbolj občutljivi
se. Zastojne se lahko tudi pri najbolj občutljivi

Lysiform s poprovo meto

je močno protiseptična ustna voda, ki odstranja slab duh
in belobole in jih varuje. Vporablja se tudi lahko pri ku-
nerah, kašlju in nahodu za grgranje po zdravniškem
zastodilu. Zastojne se lahko tudi pri najbolj občutljivi
se. Zastojne se lahko tudi pri najbolj občutljivi

Kemik Hubmann,

referent Lysiformwerke, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

1 steklenica 2 kroni.
Ceniki zastonj in franko.

SUKNO PERILO OBLEKE ČEVILJE OSTANKE

In rama blago pošilja po najnižjih cenah
Jugoslovanaka razpošiljalna
R. STERMECKI v Celju šte. 305,
Štajersko.
Zahtevajte zastonj cenik s slikami des ti-
sofe stvari. Pri naročilih iz Amerika, Nemi-
cije in Balkana treba denar naprej poslati.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,
n. z. dež. civil. in rebrne, nezg. in izmis. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt,
otroških dol, rentna in ljudska, nezdodna in
jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna vrnost. Nizke premije.
Udeležba na dividendah pri živi enski zavarov.
že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.400.838—
Stanje gar. londov koncem 1914 K 48.732.122.76
V letu 1914 se je izplačalo za-
varovancem na dividendah
čistega dobička K 432.232.66

Kar namerava skleniti življenjsko zavarovanje vojnarji za vojno
zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice.

Prospekti zastonj in poštine prosto.

Sposobni zas opnik: se sprej-
mejo po najugodnejšim. pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala: 1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom
sgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, polske orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pri-
delke, šita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje
in druge kombinacije in proti nezdodam, vsakovratna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno
nizkeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico

Varnostni zaklad in udnina, ki so znašala L. 1912 K 673.351.17, so poskočile koncem L. 1913 na K 735.147.17.
Toda, čimverje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastei zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenišvo v Celju in na Froseku, kakor tudi
po vseh tarah nastavljeni poverjeniki.
Cene primerne, hitra centev in takojšnje izplačilo.

Edino dobri in solidni stroji so samo
„Gritzner“ in „Afrana“
Prednosti: krogličnen tek, biserni
uhod (Perlstich). Pouk o vezanju
in krpanju brezplačno v hiši.
Edina tovar, zaloga številnih strojev
Josip Petelinic
Ljubljana
blizu franč. mostu, 3. hiša za vodo.
10letna garancija.

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 6, pritrilje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo ne
— samo njeni zadružniki, temveč —

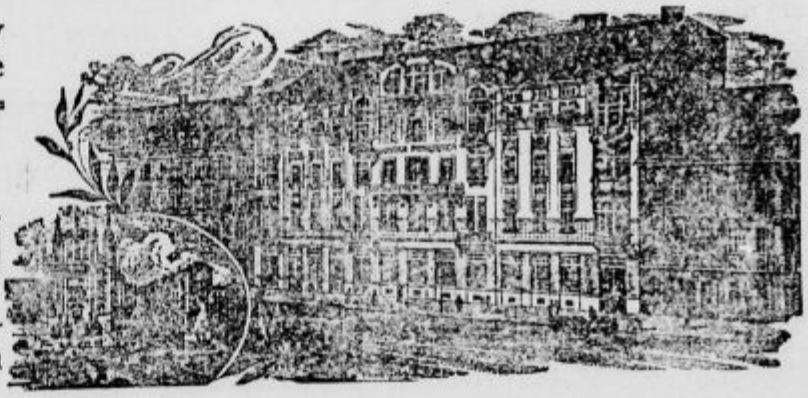
tudi cela dežela Kranjska

in jih
obrestuje po **4 ³/₄ %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštophranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Ne pošiljajte oltov tamin, da se požari omejuje!

Kako pozno je sedaj?

tako se stiši mnogokrat poprazevati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le staba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka "IKO", najboljši zanesljiva ura.

Lastna znamka "IKO", najboljši zanesljiva ura.

St. 600 Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti	K 8-40
" 410 Nikel.-anker-Roskopf ura	" 4-10
" 705 Roskopf ura, kolesje v kamnih tekoče	" 5-90
" 719 Srebrna rem. ura	" 7-80
" 720 Srebrna cilind. rem. ura	" 9-70
" 1450 Bela kovinasta verižica	" 2-80
" 916 Srebrna verižica	" 3-20
" 89 Double zlata verižica	" 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapeljivnice, zavrtnate verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustriranem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastelj in pošiljalne prostega.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v švic

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

GRSSEN PORTIS

SANATORIUM · EMONA
ZA NOTRANJE IN KURJAGIČNE BOLEZNI
PORODIŠNICA.
LJUBLJANA · KOMENSKEGA ULICA 4
SEPIZIRANIK PRIPRAVI DR. FR. DERGANČ

Denarja ni

draginja je vedno večja, zaslutek pa manjši. Ako boste našim trgom doma v svojem krogu gotovo 10 K na dan zaslužili, pošilite za pošto v pisnu znamenje za 10 vin in svoji natančen naslov na

JOSIP BRTIČ ul. Hirska Bistrica 30, Kranjsko. Opravilo je pripravno za moške in ženske.

Kava

50 % ceneje!

Ameriška štedilna kava, epo dišeča, izdatna in stabilna 5 kg vreča za poskušnjo K 12⁵⁰ post. pristo. od poštom. Pol kilograma prvovrstnega Dinaga čaja za K 2-40 tudi 50 kom. rakl. lepih kafeletne posilite za K A. Schapira št. 473, JEVOK KAVE IN ČAJ. **TISZABOGDANY**, Ungarn.

Izborne se je obneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega kot najboljša

bol oblažajoče mazanje

pri prehlajenju, reumatizmu, giblo, influenci, pralni, vratni in bolesti v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. capitel oompoo.

Nadomestilo **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kron. — 80, 1'40, 3'—

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri znamenju lava“, Praga, I., Klizakova cesta 4.

Dnevno razpošiljanje.

Za neko veliko tovarno orožja sem poblaščen po Kranjskem in Sta- **les** orehrov, kostanjev, jerskem nakupovati **les** orehrov in beloga jesena. Plačujem najvišje cene. Cenj. ponudba z navedbo najnižjih cen in zadnje žel. postaje se prosim na P. Alešovec, Gorice p. Kranj. 1200

Ustanovljeno leta 1893. Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z ome. en. m. jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. **5%** ljanje denarja na razpolago brez-
Zunanji vlagatelj so za pošil- **5%** plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Nacelstvo:
Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.
I. podpredsednik: **Ivan Sušnik**, stolni kanonik v Ljubljani.
II. podpredsednik: **Karol Poljak ml.**, tovarnar v Ljubljani.

Članji: **Fran Horštnik**, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, katehet v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, o. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, dekan v Kranju; **dr. Jakob Mohorčič**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **B. Remes**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **Anton Sušnik**, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, prof. bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, o. kr. gimn. prot. v Ljubljani.

Nadzorstvo:
Predsednik: **Anton Kržič**, o. kr. profesor in zakonik v Ljubljani. — Članji: **Anton Cadež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Blahar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, o. kr. fin. rač. official v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, o. kr. rač. revisent in posestnik v Ljubljani.

Najboljša vojna jed

za otroke in odrasle se napravi iz doktor Oetker-jevega praška za puding po 20 v, 1/2 litra mleka in 5 dkg sladkorja, k čemur se lahko doda še 1—2

jajca. Ti pudingi tvorijo radi svoje sestave ravnotako slastno, kakor redilno — zlasti kosti tvorečo — močnato jed in jo zlasti otroci vedno radi jedo. — Z različnimi, okusnimi stvarmi, kot vaniljo, mandlji, čokolado, se tem pudingom lahko da različen okus, ali pa se zraven servira raznovrstno sadje ali sadne soke. Otrokom naj se daje puding opoldan pri kosilu in zvečer, predno gredo spat. Če se mesto 1/2 litra mleka

vzame 1 1/2 litra, se more s praškom pripraviti jako izdatno in okusno mlečnato juho, ki diši po sadju. — Dr. Oetker-jevi praški so jako po ceni in se z njimi lahko in hitro prireja jedi. Navodilo za vporabo je na vsakem zavojčku. — Na prodaj po vseh prodajalnah, kjer imajo v zalogi Dr. Oetker-jeve pecilne praške.